

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 87 · 28. mai
Sesjonen 2019–2020

Møte torsdag den 28. mai 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 87):

1. Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2019 fra Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag (Innst. 276 S (2019–2020), jf. Dokument 14 (2019–2020))
2. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl og Ole André Myhrvold om at prosessen med sammenslåing av domstoler i Østfold stilles i bero og settes i sammenheng med Domstolkommisjonens arbeid (Innst. 301 S (2019–2020), jf. Dokument 8:54 S (2019–2020))
3. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Marit Knutsdatter Strand, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å lovfeste at det skal gjennomføres helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertakelser (Innst. 262 S (2019–2020), jf. Dokument 8:8 S (2019–2020))
4. Debatt om barne- og familieministerens redegjørelse om situasjonen i barnevernet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 26. mai 2020)
5. Referat

Presidenten: Representanten Torhild Bransdal, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Siv Mossleth vil fremsette to representantforslag.

Siv Mossleth (Sp) [10:00:32]: På vegne av stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Adelsten Iversen, Willfred Nordlund, Sandra Borch og meg selv ønsker jeg å fremme et representantforslag om fungerende person- og varetransport i Nord-Norge.

På vegne av stortingsrepresentantene Geir Adelsten Iversen, Heidi Greni, Sandra Borch og meg selv vil jeg også fremme et forslag om å ta ut rovvilt for å berge samisk reindrift i en spesielt vanskelig situasjon. På grunn av den store krisen i den sårbare kalvingstida ber jeg om hastesbehandling i henhold til Stortingets forretningsorden § 39 c.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at sak nr. 2 på dagens kart ikke har ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer, jf. forretningsordenen § 46. Presiden-

ten vil likevel foreslå at saken tas under behandling, og det ser ikke ut til å være noen innvendinger mot dette.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:01:53]

Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2019 fra Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag (Innst. 276 S (2019–2020), jf. Dokument 14 (2019–2020))

Lene Vågslid (A) [10:02:16] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Komiteen vil i denne saka påpeike at ordninga er meint å vere ei moglegheit for å få ein viss økonomisk kompensasjon i saker der det det offentlege har gjort urett, og der det ikkje er mogleg å få dekning på annan måte.

I 2019 blei det utbetalt 21,7 mill. kr i rettfærdsvederlag frå staten. Det er ein auke frå året før på 1,5 mill. kr. Dette kjem dels av at fleire saker blei behandla i 2019, og dels at utvalet i 2018 heva nivået for vederlag i enkelte typar svikt i barnevernet.

Komiteen merkar seg at den totale gjennomsnittlege saksbehandlingstida har gått noko ned dei siste åra, men at ho for nokre typar saker gjekk opp i 2019. Utviklinga i saksbehandlingstida bør følgjast nøye framover. Komiteen merkar seg at den gjennomsnittlege saksbehandlingstida per sak har auka frå 14 månader i 2018 til 16 månader i 2019. Mykje av denne saksbehandlingstida er knytt til utgreiingane i faginstansane som behandlar dei ulike søknadene. I nokre saker kan det vere opptil 2 000 dokument som er sende inn, og som ein må gå igjennom for å vurdere om det ligg føre eit grunnlag for vederlag. Ei viss saksbehandlingstid meiner komiteen er forståeleg, men komiteen vil framheve at ein ytterlegare auke i saksbehandlingstida vil vere uheldig for dei som søker om rettfærdsvederlag.

Resten av innstillinga viser til utbetalingane og at Stortinget har vedteke at taket på utbetalningar av rettfærdsvederlag i utgangspunktet er 250 000 kr og 300 000 kr for spesielt alvorlege tilfelle. Utbetalningar på 200 000 kr er relativt vanlege, medan utbetalningar på 250 000 kr eller meir er svært sjeldne. Innanfor dei rammane som Stortinget har vedteke, kan utvalet sjølv ta initiativ til å auke satsane på utbetalingane, slik dei f.eks. gjorde i 2018 og 2019.

Til slutt vil komiteen framheve at det ikkje berre er pengebeløpet i seg sjølv som er viktig, men at personar som har vore utsette for svikt frå det offentlege i barndommen, får saka si gjennomgått og får ei orsaking.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:05:00]: Det siste saksordføreren sa, er veldig viktig. Det handler veldig mye om å bli hørt og få en beklagelse. Ordningen er utrolig viktig for veldig mange, for det handler om at man ikke

har fått noen form for oppreisning noen andre steder, ofte fordi sakene er så gamle at de ikke kommer inn under de ordinære ordningene. Jeg har tidligere selv sittet i dette utvalget gjennom mange år og har gitt erstatning i flere tusen saker. Strengt tatt burde alle representantene her ha lest noen av de sakene, for det er faktisk veldig stygge saker som man blir overrasket over at har skjedd i vårt land.

Da jeg satt i dette utvalget, hadde vi tre grunnprinsipper som var førende for alt vi gjorde når vi ga erstatning. Det ene var at vi skulle legge avgjørende vekt på søkers egenerklæring. Vi skal ikke kreve at en advokat fremsetter dette på en riktig og god måte, for vi følger ikke paragrafer. Så egenerklæringen veier veldig tungt. Det andre var mangel på dokumentasjon. I vårt land hadde vi gjennom mange år en kutyme for å makulere alt som var av dokumentasjon. Det betyr at de som søker, nesten ikke klarer å finne dokumentasjon å legge frem. Men vi hadde psykolograpporter der et voksent menneske for flere år siden hadde fortalt til psykologen sin at han var blitt utsatt for seksuelle overgrep i barndommen, og det så vi på som en dokumentasjon på at overgrep hadde skjedd. Det siste var at i mange av sakene er overgriper død, og vi la til grunn at søker ikke skal lastes for at overgriper ikke har en mulighet til å forsvare seg. At vedkommende var død, skulle ikke ha noen betydning.

Det som har skjedd i det siste, er at man har fraveket alle disse prinsippene. Jeg får en del henvendelser fra folk som har søkt, og som får avslag fordi overgriper er død, eller de får avslag fordi dokumentasjonen ikke er bra nok, at det ikke holder med en ti år gammel psykologerklæring fordi det ikke kan dokumenteres at det skjedde i barndommen.

Jeg har ikke fått med meg at Stortinget har vedtatt at vi skal endre praksis. Dette er mennesker som snakker sammen, de vet at andre har fått erstatning, mens de nå ikke blir sett, ikke blir hørt og ikke får en beklagelse. Og det er beklagelsen som veier tyngst for dem. De føler at de ikke blir trodd, mens andre i samme situasjon har blitt trodd.

Jeg forventer ikke at statsråden kan svare meg på dette spørsmålet, men jeg håper hun kan ta det med seg. Er det virkelig slik at utvalget bare kan endre praksis på egen kjø, eller har de fått noen nye instruksjoner som gjør at reglene nå skal brukes annerledes? I så fall bør det komme frem på nettsidene at vi har endret praksis i ordningen.

Statsråd Monica Mæland [10:08:55]: Bare for å svare representanten Kjønås Kjos med en gang: Jeg har ingen kunnskap om at utvalget har fått noen instruksjoner fra Justisdepartementet eller fra justisministere, og i

hvert fall ikke fra meg, men jeg skal selvsagt undersøke forholdet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:09:15]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl og Ole André Myhrvold om at prosessen med sammenslåing av domstoler i Østfold stilles i bero og settes i sammenheng med Domstolkommisjonens arbeid (Innst. 301 S (2019–2020), jf. Dokument 8:54 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver parti-gruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:10:13] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for godt samarbeid i saken. Komiteen har behandlet et Dokument 8-forslag fra representantene Enger Mehl og Myhrvold om at prosessen med sammenslåing av domstolene i Østfold stilles i bero og settes i sammenheng med Domstolkommisjonens arbeid.

Bakgrunnen for saken er forslagsstillernes ønske om at en eventuell endring i domstolstrukturen i Østfold må ses i sammenheng med Domstolkommisjonens øvrige arbeid og konklusjoner samt være basert på de prinsipper som Stortinget legger til grunn for framtidig organisering av domstolene.

Forslagsstillerne pekte på flere argumenter for dette, bl.a. at beslutningen om felles ledelse ved tingrettene i Halden og Fredrikstad føyer seg inn i et mønster hvor Domstoladministrasjonen ikke håndterte beslutninger om felles ledelse ut fra vilkåret «særlige tilfeller», og et prinsipp om at hjemmelen skal være en unntaksregel. I det videre viste de til at når det til enhver tid er de domstolene med sorenskrivere som avgår fra sin stilling som får felles ledelse, blir det også svært tilfeldig hvilke domstoler som legges under felles ledelse.

Forslagsstillerne pekte på at i Østfold illustreres dette ved at det ikke ble vurdert hvorvidt Halden skulle underlegges Sarpsborg eller Fredrikstad. Forslagsstillerne viste til at en ikke kunne se at innføringen av felles ledelse av Halden og Fredrikstad tingretter var gjenstand for en konkret vurdering. Med dette vurderte forslagsstillerne det dit hen at sammenslåingen av tingretter i Østfold

var presset gjennom av Domstoladministrasjonens vurderinger med regjeringens bifall av disse.

Forslagsstillerne anførte i det videre at endringen av domstolstrukturen i Østfold ikke måtte skje uten en grundig og bred utredning som så sammenhengen i eksisterende domstolstruktur i Østfold og også i områdene utenfor. Domstolstrukturen i Østfold måtte derfor etter forslagsstillerne mening gis en bredere politisk behandling og settes i sammenheng med resten av Domstolkommisjonens arbeid.

Under komiteens arbeid med denne saken har det også blitt reist flere spørsmål om prosessen med sammenslåing på Romerike. Heller ikke her er komiteens inntrykk at vi snakker om en enkel prosess med en godt forankret lokal enighet. På Romerike, som en del andre steder, har man vært forberedt på en større sammenslåing, særlig fordi det lenge har rådet en oppfatning om at regjeringen ville følge Domstolkommisjonens anbefalinger med stor sentralisering og sammenslåing. Premisene er endret mye de siste ukene, og det har ført til at flere har uttrykt at prosessen i Romerike heller ikke kan sies å være forankret i en ren lokal enighet.

Komiteens flertall, bestående av Fremskrittspartiet, SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, mener sammenslåingene bør stilles i bero. Flertallet mener det må foreligge en reell lokal enighet dersom en sammenslåing skal gjennomføres av Domstoladministrasjonen uten politisk behandling. Flertallet mener dette ikke er tilfellet ved sammenslåingsprosessene nevnt over. Dermed mener flertallet at en eventuell sammenslåing av disse rettskretsene og tingrettene må legges fram for Stortinget for behandling.

Arbeiderpartiet har siden Domstolkommisjonen la fram sin første delutredning, vært tydelig på at vi ikke ønsker en sentralisering eller storstilt nedleggelse av landets tingretter. Høsten 2019 foreslo vi også at alle avgjørelser om felles ledelse og sammenslåinger skulle stilles i bero fram til Domstolkommisjonen hadde ferdigstilt hele sin utredning. Forslaget falt. Vi har generelt opplevd lite gehør for våre forslag og innvendinger. Det må sies at dette også gjaldt da Fremskrittspartiet satt i regjering – med en rekke justisministre.

For Arbeiderpartiet er ikke dette en avlysning, men en pauseknapp. Vi kan ikke late som vi ikke ser og hører all uro både i Østfold og på Romerike. Spørsmålet om framtidig struktur har også fått en ny dimensjon, etter som Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet varslet at vi ikke vil stemme for regjeringens strukturreform og forslag til nye rettskretser som ble sendt på høring. Etter vår mening er det da bedre å behandle også spørsmålene om Østfold og Romerike politisk.

Jeg vil med det anbefale innstillingen fremmet av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og SV.

Peter Frølich (H) [10:15:07]: Tittelen på dette Dokument 8-forslaget kan gi inntrykk av at det handler om rettsbygninger i Østfold, men det handler om noe mye, mye større. Det har gått over til å handle om domstolenes fullmakter, styringsevne og hvordan de behandles av Stortinget.

Det startet kanskje som en sak om rettsbygninger og et litt merkelig premiss hvor vi i Stortinget skulle gå inn som overdommer og betvile en enkeltprosess som har pågått i Østfold, en prosess som for øvrig er varslet og forankret, både her i Stortinget gjennom budsjettbehandling og i regjeringen. Vi skulle liksom ta stilling til hvorvidt avtalene som var inngått mellom sorenskriverne, var reelt frivillige eller ikke. Slik det veldig ofte blir i denne salen, blir vi da egentlig en slags form for forvaltningsorgan i en enkeltsak. Forslagsstillerne har i realiteten latt sterke og for så vidt kompetente pressgrupper og særinteresser få innflytelse over det som skulle være en domstolstyrt prosess. De overstyrer faglige anbefalinger, og de overstyrer Stortingets egne retningslinjer.

Hvis man tror at obstruksjon er god politikk, hvis man tror at obstruksjon er det som gir mange velgere, er dette forslaget forståelig, forutsigbart og kanskje til og med også logisk. Men underveis i saksbehandlingen har denne saken utviklet seg. Den store forskjellen sånn jeg kan se det, er at også tingrettene på Romerike plutselig dras med i sluket. Det er altså en prosess som ikke bare er støttet av de aller fleste, men den er også hyllet. Det er en løsning som uten tvil ville gitt en bedre domstol for Romerike, raskere saksbehandling og bedre rettssikkerhet for publikum. Men uten høring, uten varsel og uten involvering våkner altså domstolen på Romerike opp til nyheten om at det arbeidet de har lagt ned over flere år, er kansellert, eller i det minste satt på vent.

Når til og med knirkefrie prosesser som den vi har sett på Romerike, stanses, handler ikke dette lenger om rettsbygninger i Østfold eller på Romerike. Det handler om at den frivillighetslinjen som Stortinget har sluttet opp om i lang, lang tid, er død. Dette har vært et fundament i domstolenes styring i lang tid. De har brukt tid, energi og penger på disse prosessene, og selv om Stortinget har debattert strukturen ganske heftig, har oppslutningen om frivillighetslinjen vært solid i denne salen. Dette har domstolene festet lit til, og i dag river vi bort dette under føttene på dem. De har i stedet blitt, som de selv oppfatter det, en kasteball i et politisk spill.

Det denne salen må tenke på i dag, er hvordan dette oppfattes ute i domstolene. Hvilken forutsigbarhet har de igjen? Hvilken tillit skal de ha til oss og de retningslinjene vi gir? Og hvilken tillit ser det ut som at vi gir til

domstolene? Hvilke fullmakter har egentlig domstolene nå til å styre seg selv?

Vi kan ikke la det være noen tvil om at dommerne tar dette veldig, veldig alvorlig. De er eksemplarisk saklige i stilen, men under overflaten koker det. Domstolene ser på det som skjer nå, som noe av det mest dramatiske de har opplevd på lang tid. De har innkalt til ekstraordinære møter, de sier at flere vurderer å gå av i protest mot den behandlingen de utsettes for, og de har bedt om øyeblikkelige møter med partiene på Stortinget. Jeg håper den invitasjonen besvares raskt og bekreftende av alle partier, spesielt av de partiene som i dag tar på seg ansvaret for langt på vei å avskilte domstolledelsen i Norge.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:20:21]: Når jeg lytter til innlegget til representanten Frølich, tror jeg kanskje man er vel – skal vi si – alvorstung på vegne av enkeltpersoner i de berørte områdene vi diskuterer i dag. For det er Østfold vi snakker om, og det er Romerike vi snakker om.

Utfordringen har vært at man over tid og gjennom mye dokumentasjon konstaterer at det som man kaller en frivillig prosess, ikke oppleves som noe i nærheten av det lokalt. Da synes jeg ikke det er urimelig at Stortinget griper inn.

Jeg synes heller ikke det er urimelig at vi ser det i sammenheng med andre prosesser som vi vet regjeringen har jobbet med. Domstolkommisjonen snakkes det om. Saken er ute på høring, og det er varslet at den skal legges frem for Stortinget.

Disse tingene må ses i sammenheng – alle forstår det. At man har sånne parallelle løp som pågår uavhengig av hverandre, gjør det vanskelig.

Jeg tror også vi må bli enige om hvordan vi skal definere begrepet «frivillighet». Dersom begrepet «frivillighet» betyr at tre sorenskrivere er enige, tror jeg kanskje vi må ta noen runder til. Det som er viktig, er at vi har prosesser som involverer, som bygger troverdighet, og som vi samler oss om. Det er overhodet ikke det som er tilfellet i de to konkrete sakene, og heller ikke i den overordnede saken som Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV er enige om, at vi skal stille i bero den store prosessen, men i denne sammenhengen også de små.

Det synes jeg vi får illustrert svært godt, for det handler litt om perspektiv når man registrerer og ser hvordan reaksjonene er der ute. Når Stortinget gjør jobben sin og griper tak i det som er et reelt problem og en utfordring for folk der ute, blir folk selvfølgelig positive og glade for det. Men jeg registrerer en knusende motstand fra Oslo-pressen, som overhodet ikke er basert på de faktiske forhold. Når Gunnar Stavrum fra Nettavisen hevder at enig-

heten mellom de fire partiene fører til at vi stopper innsparing i størrelsesordenen 1 mrd. kr og 1,5–2 mrd. kr, stiller jeg spørsmål ved regneegenskapene, og jeg stiller også spørsmål ved hvor – skal vi si – kunnskapsbasert synsingen fra Oslo-pressen egentlig er. Når man etterlyser kompetanse, bør man kanskje også sjekke det ut med sin egen kompetanse. Før man påstår at kompetansen der ute er så dårlig, bør man kanskje også kunne borge for sin egen.

For det er ikke snakk om betydelige innsparinger, og i hvert fall ikke milliardbeløp – og i hvert fall ikke de summene som Aftenposten, VG og Nettavisen prater om, med den nesten foraktelige tonen de omtaler enigheten på når vi i denne sal trer inn og tar tak i en sak som vi opplever ikke er utredet konkret nok i disse to områdene, og at vi også tar tak i det store bildet. Det tror jeg er viktig, og det tror jeg også vi kommer til å stå oss på.

Det jeg ikke aksepterer, er den omtalen jeg opplever man har av norske domstoler når man nesten fremstiller det som at fordi en tingrett kanskje ikke er blant de største, er det liksom en automatikk i at det er dårlig rettssikkerhet i tingretten. Det er det ikke belegg for å si. Jeg er enig i at den eneste viktige, store grunnen til å se på strukturen hva gjelder norske domstoler, handler om rettssikkerhet. Det bør være den drivende årsaken. Men så vet vi at Norge er blant de beste i verden på rettssikkerhet, i hvert fall når det kommer til domstoler. Så vi har egentlig kanskje ikke de beste argumentene i utgangspunktet for å drive denne sammenslåingen.

Hvis det kun er snakk om økonomi og de marginale innsparingene vi snakker om, tenker jeg at man i hvert fall bør kunne ta seg litt bedre tid, og det er det vi sier i dag: «stilles i bero». Det er altså en pauseknapp.

Jenny Klinge (Sp) [10:25:51]: Domstolane våre har vore gjennom ei turbulent og usikker tid med sentraliseringsforslag i fleire rundar over fleire år. Det siste året har det vorte lagt fram eit kommisjonsarbeid med nedlegging av mange tingrettar som ein klar konklusjon. Deretter kom det forslag frå regjeringa om samanslåing av rettskretsar som ein alternativ måte å sentralisere og få bort tingrettar på.

Undervegs i denne tida med usikkerheit kring framtida til domstolane har det somme plassar vorte drøfta korleis det kunne vere mogleg å finne lokale løysingar som kunne kome denne nasjonalt styrte og potensielt massive sentraliseringa av domstolar i forkjøpet. Politisk einigheit mellom oss i Senterpartiet, Arbeidarpartiet, SV og Framstegspartiet har nyleg avgjort at den overordna domstolstrukturen ligg fast. Då er det opplagt rett at også lokalt initierte samanslåingar, som kan knytast til den nemnde usikkerheita for framtida til domstolane, ikkje blir gjennomførte utan at Stortinget får seie sitt

om saka. Denne debatten, med påfølgjande vedtak i dag, er i praksis eit rykk i nødbremsen som er heilt på sin plass.

Forslaget som fleirtalet går inn for, er slik:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en egen sak før sammenslåing av tingretter i Østfold og på Romerike eventuelt gjennomføres, og at sammenslåing av disse tingrettene stilles i bero frem til saken er behandlet.»

Fleirtalet lyttar til folk i dag. Det har vore retta kritikk mot prosessane på Romerike og i Østfold, bl.a. frå tilsette, kommunar og advokatmiljø som ikkje har følt seg høyrde, og som er bekymra for at viktige tenester og arbeidsplassar forsvinn utan brei og offentleg debatt.

Når det gjeld den felles leiinga som vart innført ved tingrettane i Halden og i Fredrikstad, føyer det seg inn i rekkja av liknande saker der Domstoladministrasjonen ikkje bruker heimelen for å innføre felles leiing som ein unntaksregel, men ut frå tilfellet og kvar sorenskrivarar blir pensjonerte. Dessverre har det at domstolar har innført felles leiing, ikkje skjerma desse domstolane mot samanslåingsforslag, slik ein skulle tru kunne skje ut frå det både Domstoladministrasjonen og regjeringa har sagt tidlegare. I den store runden med samanslåingar som regjeringa gjorde framlegg om i høyringsrunden no i vår, har slike domstolar vore like utsette som dei andre domstolane. Senterpartiet la allereie i 2006 fram sitt første forslag mot at domstolar kan ha felles leiing, og vi håpar på gjennomslag for også dette snart.

Proessen fram mot å slå saman tingrettane i Fredrikstad, Halden, Sarpsborg og Moss har som nemnt fått kritikk frå fleire hald, m.a. fordi konsekvensane av ei samanslåing er mangelfullt greidde ut. Eg vil understreke tilleggsdimensjonen – at mange med god grunn gjekk ut frå at det uansett kom til å kome ei massiv samanslåing av tingrettar i landet vårt. I og med at det no er avklart politisk at denne samanslåinga ikkje kjem, er det rett at lokale prosessar også blir bremsa eller heilt stoppa. Så får heller regjeringa kome med konkrete saker til Stortinget som vi kan vurdere ut frå korleis prosessane har vorte gjennomførte, og kva som er dei konkrete framlegga.

Vi i Senterpartiet er veldig glade for at det var mogleg å få fleirtal på Stortinget for å behalde den mangfaldige tingrettsstrukturen som vi har. Då er det naturleg for oss også å bidra til å sikre at det kan vere mogleg å halde fram med å ha ein mangfaldig struktur på tingrettane også i Østfold og på Romerike. Når det gjeld dei dramatiske vendingane som representanten Peter Frølich valde om denne saka, er det tydeleg at han og partiet hans talar med andre dommarar og andre folk rundt om i landet enn det vi i Senterpartiet gjer. Det som går att overfor oss, er ei stor glede over at det går an å få til å snu

den stadige sentraliseringa, både når det gjeld den overordna strukturen, og når det gjeld denne konkrete saka.

Petter Eide (SV) [10:30:26]: God morgen, president, og takk for at jeg fikk komme og snakke om dette. Dette er kanskje ikke den veldig store politiske saken i dagens politiske situasjon i Norge. Vi snakker om en lokal prosess, og vi snakker om en sak hvor vi faktisk ønsker å sette bremsene på i en lokal prosess. Jeg skal nå begrunne hvorfor SV støtter denne innstillingen, som ser ut til å få flertall.

La oss ta perspektivene: Vi mener at domstolene i Norge er en nasjonal ressurs. Det betyr at de er en del av en rettsstatsutvikling hvor vi mener Stortinget skal ha hånden på rattet. Vi er veldig opptatt av at Stortinget skal styre hva slags arkitektur og struktur det er på rettsstaten og på domstolstrukturen i Norge. Det skal styres ut fra noen overordnede prinsipper, selvfølgelig ut fra grunnleggende rettssikkerhet og med forankring mot internasjonale konvensjoner. Tjenestene skal være mest mulig nær folk. Det skal være en styrt modernisering. I denne saken er det kanskje også viktig at tjenestene og folks tilgang til domstolene skal være lik uavhengig av hvor i landet man bor.

Det betyr at vi på et slags prinsipielt grunnlag må insistere på at det skal ligge nasjonale føringer bak utviklingen av domstolstrukturen. Det skal altså ikke være bare lokale føringer. Selv om det kanskje kan være både kloke og gode lokale innvendinger og initiativ, skal dette styres fra et slags nasjonalt perspektiv. Det er altså ikke tilstrekkelig at lokale dommere eller sorenskrivere mener dette er riktig. Det er heller ikke tilstrekkelig, som Senterpartiet har foreslått tidligere, at kommunene f.eks. skal ha vetorett på en eventuell sammenslåing av domstoler. Det skal være styrt ut fra overordnede nasjonale hensyn.

Det var også en av grunnene til at SV var med på flertallsforslaget vi hadde for to uker siden, hvor vi avviste regjeringens forslag om sentralisering og om å lage en ny domstolstruktur. Vi forventer da, med utgangspunkt i dette, at regjeringen trekker forslagene sine til domstolstruktur og senere kommer tilbake til Stortinget med en ny struktur som i større grad ivaretar det flertallet på Stortinget har uttrykt at de mener er riktig.

Med dette som utgangspunkt er det ikke riktig at domstolene i Østfold og Romerike utvikles uavhengig av det nasjonale. Grunnen til at SV nå mener det er viktig å stille denne saken i bero, er ikke nødvendigvis at prosessene som har foregått i Østfold og Romerike har vært gale, men nettopp at vi vil at de prosessene også skal inngå i en nasjonal plan.

Det kan godt hende disse domstolene vil bli slått sammen senere, men da skal det være ut fra en overord-

net nasjonal struktur, hvor de grunnleggende prinsippene som skal gjelde for hele landet, også skal gjelde for disse domstolene.

Jeg beklager for så vidt at de aktørene i Østfold og Romerike som har stilt seg bak denne prosessen, må vente, for det er det vi nå ber dem om å gjøre. De må faktisk vente til regjeringen og Stortinget har vedtatt en overordnet nasjonal struktur som ivaretar alle hensynene for domstolstrukturen i Norge, basert på noen grunnleggende prinsipper. Når de strukturene er lagt og de prinsippene er vedtatt i Stortinget, da kan vi fortsette utviklingen også i Romerike og Østfold. Men inntil da vil vi sette bremsene på.

Solveig Schytz (V) [10:34:40]: Noen ganger er det å ikke endre noe det mest ytterliggående forslaget. Når man hører på Senterpartiet, skulle man tro det var slik at dersom man lar være å gjøre endringer, blir alt som før. Men slik er det ikke, for forutsetningene endres underveis.

Slik er det også for landets domstoler. De må også utvikles i tråd med nye krav og forventninger. Det er behov for å få ned saksbehandlingstiden. Vi må sikre kvalitet, kompetansemiljø, bedre muligheter for spesialisering og at ressursene brukes best mulig.

Skal vi sikre at domstolene i Norge også i framtiden har høy kvalitet, sterke fagmiljø, god tilgjengelighet, og sikre rettssikkerheten i hele landet, må vi også være åpne for endringer i organisering og struktur. Derfor har regjeringen i sitt forslag til domstolsreform foreslått at alle tinghus skal bestå, men at rettskretsene skal endres, slik at man kan sikre bedre ressursutnyttelse, kortere saksbehandlingstid, sterke kompetansemiljø og økt spesialisering i rettsvesenet i hele landet. Det er et selvstendig poeng at fagmiljøene i domstolene også er viktig for juridiske fagmiljø i regionene og kompetansearbeidsplasser i hele landet.

Prosessene i tingrettene i Østfold og på Romerike er iverksatt uavhengig av regjeringens og Domstolkommisjonens utredning, og vi mener det er feil av Stortinget å intervenere i de lokalt initierte prosessene i Østfold og på Romerike. Dersom ledelsen ved domstolene sammen med de lokalt tillitsvalgte har oppnådd enighet og iverksatt prosess på bakgrunn av frivillighetslinjen, som Stortinget har åpnet for og lagt til grunn, bør ikke nasjonale politikere stå i veien for det.

Statsråd Monica Mæland [10:36:49]: Jeg viser til Stortingets behandling av representantforslag om at prosessen med sammenslåing av domstoler i Østfold stilles i bero, og innstillingen hvor saken er utvidet til også å gjelde sammenslåingene av domstoler på Romerike. La meg innledningsvis knytte noen betraktninger til sammenslåingen i Østfold og på Romerike.

I 2014 tok Domstoladministrasjonen initiativ til en prosess med sikte på å slå sammen tingretter. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2016 uttalte flertallet i justiskomiteen:

«Dersom man lokalt ønsker endringer i strukturen, må det gjennomføres en prosess der det er gode diskusjoner og prosesser lokalt». (...) «Dersom man etter en slik prosess oppnår lokal enighet, har flertallet ingen motforestillinger mot en sammenslåing.»

Justiskomiteen ble forelagt sammenslåingene i Østfold og på Romerike på ordinær måte, gjennom budsjettproposisjonen i 2019, uten merknader til sammenslåingene. Dette skjedde på samme måte som for Bergen tingrett og Kongsberg og Eiker tingrett i statsbudsjettet for 2016.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, sier i komitéinnstillingen nå at

«det over tid er blitt rettet kritikk mot prosessen i Østfold, hvor det er flere som mener at saken ikke er tilstrekkelig utredet, ei heller føler seg tilstrekkelig hørt.»

I den sammenheng ønsker jeg å påpeke at flertallet, 11 av 16 av høringsinstansene, uttalte seg positivt til sammenslåingen i Østfold. Dette er ikke noe tre dommere har diskutert seg fram til.

Hovedargumentet til høringsinstansene som var negative, var at spørsmålet måtte utredes grundigere, og at man måtte avvente Domstolkommisjonens utredning. Domstolkommisjonen leverte sin utredning til justisminister Jøran Kallmyr fra Fremskrittspartiet 1. oktober 2019. Etter en grundig utredning, hvor også andre alternativer var vurdert, anbefalte kommisjonen å slå sammen de fire tingrettene.

Komiteens flertall begrunner forslaget med at det har vært kritikk mot prosessene i Østfold. Jeg har ikke merket meg at det har vært rettet kritikk mot prosessen på Romerike, hvor samtlige høringsinstanser stilte seg bak sammenslåingen. Det er derfor nokså uklart for meg hvorfor også denne prosessen skal stilles i bero.

La meg si noe om prosessen, når jeg nå med forbauselse ser at dette forslaget faktisk får flertall. Før jeg ble justis- og beredskapsminister, var det Fremskrittspartiet som fra 2013 ledet Justisdepartementet. Under Fremskrittspartiets ledelse har opptil flere statsråder tatt til orde for en domstolsreform, og initiativ og beslutning om å sette ned en domstolkommisjon ble fattet av daværende justisminister, nåværende stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen. Sammenslåingene i Østfold og på Romerike ble forelagt Stortinget i Prop. 1 S for 2019–2020, som ble lagt fram av daværende justisminister Jøran Kallmyr, etter forutgående arbeid av jus-

tisminister Tor Mikkjel Wara. Det var altså Fremskrittspartiet som hadde justisministeren da begge forslagene ble sendt på høring, og da regjeringen besluttet å legge dette fram for Stortinget.

Hele arbeidet med domstolsreformen ble initiert og igangsatt av Fremskrittspartiet – det samme partiet som har vært på talerstolen og argumentert for at deres egen reform ikke burde gjennomføres, det samme partiet som selv ba om delutredning av struktur for å behandle dette særskilt, og som selv har initiert parallelle prosesser nettopp tilknyttet denne saken, når det var lokalt forankret.

Det at Fremskrittspartiet ønsket å slutte å stemme imot egen overbevisning og valgte å gå ut av regjering, har jeg stor respekt for. Men at man nå stemmer imot noe man faktisk er for, er rett og slett ikke mulig å forstå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [10:41:05] (leiar i komiteen): I forkant av ei rekkje samanslåingar blir det ofte initiert felles leing. Ei rekkje justisministrar har uttalt her i Stortinget at felles leing skal bli brukt som eit unntak og berre i særlege tilfelle. Det at det er høg terskel for dette, trur eg me tverrpolitisk har meint er veldig bra.

Det eg vil spørje statsråden om, som me òg viser til i innstillinga, er kva statsråden meiner om at Domstoladministrasjonen har eit styrevedtak på at felles leing skal vurderast kvar gong ein domstolsleiar går av, og om dette styrevedtaket står i stil med det statsrådar, regjering og storting har sagt.

Statsråd Monica Mæland [10:41:49]: Jeg har full tillit til Domstoladministrasjonen. Jeg har tillit til at de gjør vurderinger. Jeg har full tillit til at de kjenner Stortingets vedtak. Jeg har full tillit til at de kjenner lovreguleringen knyttet til dette, og at de gjør sine konkrete vurderinger. Det er det domstolens uavhengighet handler om, det at Stortinget lager lover og regler, men at domstolen er uavhengig. Jeg er sikker på at dette gjøres etter grundige vurderinger, nettopp av domstolen, fordi de vet hva skrankene for dette er. Og det har jeg rett og slett tillit til at de gjør.

Jenny Klinge (Sp) [10:42:37]: I sitt høyringssvar om domstolstruktur skriv Domstoladministrasjonen at dei over fleire år har arbeidd for ein reduksjon i talet på tingrettar, utan å få politisk gjennomslag for meir gjennomgripande endringar. Eg meiner at det er grunn til å mistenkje at den manglande satsinga som har vore på mindre domstolar generelt og manglande digitalisering av desse domstolane spesielt, er eit resultat av Domstoladministrasjonens eigen agenda om sentralisering. Dei ville vel ikkje føreslå for regjeringa å kaste bort pengar

på domstolar som dei håpte å kunne leggje ned snart. Over år blir ein slik framgangsmåte til eit stort problem for Domstols-Noreg. Meiner statsråden at det er greitt at direktorat og forvaltningsorgan arbeider for sin eigen politiske agenda på ein slik måte at det går ut over dei tenestene dei har fått ansvar for å forvalte?

Statsråd Monica Mæland [10:43:29]: Jeg synes det er en ganske sørgelig opplevelse når man fra Stortinget retter mistanker mot domstolen, og når man faktisk ikke bare mistenker, men beskylder domstolen for å drive politikk og å ha sin egen agenda. Ja, selvsagt har domstolen det. Domstolen er vår tredje statsmakt. Det er faktisk veldig alvorlig å blande den første og den tredje statsmakt. Domstolen har en oppfatning, den skal domstolen gi uttrykk for. Og så skal Stortinget sette betingelser. Vi har nå på høring en domstolstruktur. Jeg hører flere har vist til vedtak om å legge den strukturen død. Jeg har ikke sett noe sånt vedtak, jeg forstår at det er et medieutspill. Vi jobber på en skikkelig måte. Vi sender forslag på høring, vi får høringsinnspill, og så kommer vi til Stortinget, og det kommer vi til å gjøre når det gjelder struktur. Vi mener altså at dette er riktig, men det er Stortinget som bestemmer.

Men så har Stortinget også sagt at frivillige sammenslåinger skal skje og kan skje parallelt. Det har altså skjedd hele veien de siste årene. Nå stopper man opp, uten at noen greier å begrunne hvorfor.

Jenny Klinge (Sp) [10:44:33]: Eg er usikker på om justisministeren forstod spørsmålet mitt, for eg spurde ikkje om domstolane, eg spurde om Domstoladministrasjonen, altså det forvaltningsorganet som er sett til å forvalte domstolane, og domstolane er den tredje statsmakt. Det er ikkje nokon påstand heller, eg berre viser til det Domstoladministrasjonen sjølv har skrive om at dei i fleire år har arbeidd for ein reduksjon i talet på tingrettar, utan å få politisk gjennomslag, og for meir gjennomgripande endringar. Det er ein politisk agenda som ikkje er skjult, det er veldig tydeleg sagt av dei sjølv. I det bildet, no når vi til og med har fått eit stortingsfleirtal som tydeleg har sagt at det ikkje skal gjennomførast slike gjennomgripande endringar, er det interessant å høyre kva statsråden meiner om Domstoladministrasjonen si framferd dei siste åra på den politiske agendaen dei tydeleg sjølv har fremja. Men kanskje endå meir interessant er det å spørje om framtida til Domstoladministrasjonen som forvaltningsorgan, den som styrer, og leiinga der, som så tydeleg ønskjer sentralisering, og som no må forhalde seg til eit storting som tydeleg seier at dei ikkje ønskjer sentralisering – kva då med deira veg framover?

Statsråd Monica Mæland [10:45:36]: Det er mulig at jeg ikke skjønnte spørsmålet. Mener representanten Klinge at Domstoladministrasjonen og Domstoladministrasjonens styre ikke skulle gjøre det de mente var riktig? Skal vi begynne å instruere dem i hvilket syn de skal ha, hvilke høringer de skal gi, hvilke oppfatninger de skal ha om det arbeidet de faktisk er satt til å styre? Vi kan jo ikke ha det sånn. Så er det heller ikke sånn at Stortinget har sagt at vi ikke skal ha endringer i strukturen. Tvert imot – Stortinget har sagt at vi skal ha høring om strukturen, og så er det opp til storting og regjering å komme med en innstilling om hvordan den strukturen skal se ut. Forslaget som er sendt på høring, er et helt annet enn det Domstolkommisjonen foreslo. Jeg skjønner at det er saksbehandlet her i Stortinget uten å ha noen sak, men det er det vi jobber med, det er det som kommer til Stortinget, og Stortinget vil få rikelig anledning til å behandle det.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:46:42]: Jeg tror statsråden er godt kjent med at når man skal gjennomføre reformer, må man kanskje først klare å beskrive et problem som folk kjenner seg igjen i. Når man beskriver et problem som folk kjenner seg igjen i, kan man gjennomføre reformer. Da har reformene et grunnlag for å bli gjennomført.

Men når man gjennomfører reformer som ingen andre enn dem her i hovedstaden skjønner, fordi det er praktisk her, men det er ingen forståelse der ute, er det vel et dårlig utgangspunkt for å gjennomføre reformer. Og når man samtidig ser at grunnlaget for å gjennomføre reformen basert på rettssikkerhet, som for meg er helt avgjørende, sannsynligvis overhodet ikke er til stede, for vi har særdeles god rettssikkerhet i norske domstoler, er det da urimelig at man putter i en skuff en anbefaling som måtte komme fra en kommisjon eller fra en utredning, dersom man innser at den ikke er nødvendig? Og la meg si det slik: Har statsråden aldri gjort det tidligere (presidenten klubber), i andre saker? Må man gjennomføre alle tilrådninger som måtte komme, eller skal man la være å be om tilrådning fordi man ikke (presidenten klubber igjen) nødvendigvis er enig?

Presidenten: Taletiden er definitivt over.

Statsråd Monica Mæland [10:48:03]: Jeg skjønner at tiden ikke kommer til å strekke til hvis jeg skal være i nærheten av å prøve å svare på det spørsmålet. Jeg antar representanten mente det var nødvendig da kommisjonen ble nedsatt. Jeg antar representanten mente det var nødvendig da det ble sendt forslag om endringer som skjer parallelt, både i 2016 og 2019. Og jeg antar det var nødvendig da min forgjenger tegnet et annet kart som var presentert, knyttet til Domstolkom-

misjonens arbeid. Jeg bare antar at mine forgjengere har ment at dette er nødvendig, på samme måte som domstolene selv og Domstoladministrasjonen i mange år har ment det har vært nødvendig. Det går jeg bare ut fra. Jeg kan ikke svare for noe annet.

Jeg kaster ikke dette i skuffen, for jeg mener det er høyst nødvendig. Det handler om vår rettssikkerhet, men vi har altså et annet forslag. Når det gjelder forståelse for hvilke problemer man skal løse der ute, må jeg minne om at når det gjelder Østfold, var 11 av 16 høringsinstanser for – det er altså nødvendig. Det var enstemmig på Romerike – det er altså nødvendig. Jeg tror det er svaret på spørsmålet.

Sverre Myrli (A) [10:49:21]: Jeg så Høyres talsperson Frølich på nyhetene i går kveld, for øvrig såret og vonbroten over det som det nå blir flertall for i Stortinget. Men han sa noe slikt som at ingen rettssteder blir nedlagt med det som i utgangspunktet var det foreslåtte opplegget. Jeg oppfattet at representanten Schytz fra Venstre nå i stad sa noe tilsvarende.

Det tror jeg rett og slett ikke stemmer for Romerikes vedkommende. Jeg er ganske sikker på at det har vært kommunisert utad at for Romerikes del, og i henhold til intensjonsavtalen som foreligger, er det snakk om én felles tingrett og én lokalisering, altså en samlokalisering. Jeg mener også det har vært kommunisert utad at den samlokaliseringen skulle finne sted innen 2024. Jeg ber justisministeren om å oppklare dette. Hva er rett? Med det som det nå var lagt opp til av Domstoladministrasjonen, ville det blitt ett eller to rettssteder på Romerike?

Statsråd Monica Mæland [10:50:26]: Vårt utgangspunkt er at rettssteder ikke legges ned. Det at man får felles ledelse, betyr ikke at man får færre rettssteder. Det er noe av hele poenget med innstillingen fra domstolstrukturutvalget, som vi nå har sendt på høring. Det er forskjell på kommisjonens forslag og regjeringens forslag. Man opprettholder rettssteder, men endrer rettskretser, man får felles ledelse, og man får bedre saksflyt. Det vil være en mye bedre avvikling for domstolene.

Sverre Myrli (A) [10:50:56]: Det var ikke svar på spørsmålet.

Presidenten: Vi går videre. Dette replikkordskiftet er definitivt over.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Sverre Myrli (A) [10:51:26]: Jeg må innrømme at jeg så langt har trodd at det var bred enighet om å slå sammen tingrettene på Øvre Romerike og Nedre Romerike. Det stemmer faktisk ikke. Etter hvert som jeg

har jobbet med saken, viser det seg at bildet absolutt er mer sammensatt enn som så. Derfor er jeg glad for at det nå ser ut til å bli flertall for at prosessen stilles i bero, og at regjeringen må legge fram en sak for Stortinget, og at Stortinget avgjør.

Jeg ser i Romerikes Blad i dag at sorenskriveren, som nå er felles for Øvre Romerike og Nedre Romerike, er overrasket og forundret. Han sier at det er uttrykt stor støtte til å slå sammen de to tingrettene fra både ansatte, politiet og de berørte kommunene. Dette stemmer faktisk ikke helt.

Så hørte jeg representanten Frølich fra Høyre si at det nå var pressgrupper og særinteresser som vinner fram. Hvis jeg var i tvil om hva jeg mente om saken, var jeg i alle fall ikke i tvil om hva jeg skal stemme i dag, etter å ha hørt innlegget til representanten Frølich.

La meg bare si at jeg og Arbeiderpartiet ikke er imot organisatoriske endringer eller strukturendringer. Men det må være gode prosesser, og det må være gode argumenter for endringene. Jeg har vært med på å slå sammen tingretter og det vi før kalte herredsretter og sorenskriverembeter. På Romerike var det opprinnelig fire slike tingretter, før altså herredsretter og sorenskriverembeter, lokalisert på Eidsvoll, på Sørumsand, i Lillestrøm og på Strømmen. De siste årene har vi hatt to tingretter, Nedre Romerike tingrett i Lillestrøm og Øvre Romerike tingrett på Eidsvoll.

Nå vil regjeringen og Domstoladministrasjonen ha bare én. Jeg stiller da spørsmålet: Er det bare fordeler med å ha få og store tingretter? Hvorfor ha egen tingrett på Romerike i det hele tatt? Hvorfor ikke legge det inn under Oslo tingrett hvis en skulle følge de resonnementene? Da ville vi virkelig fått en robust tingrett og et sterkt fagmiljø.

Nei, jeg tror det er viktig med god forankring. Både sorenskrivere, tillitsvalgte og ordførere skal være involvert, men det er Stortinget som må bestemme domstolstrukturen. Det gjør inntrykk når jeg den siste tida har fått henvendelser fra ansatte i de to tingrettene som har oppfattet at det har vært et sterkt press fra Domstoladministrasjonen for å være med på sammenslåingen. Bildet er mer sammensatt enn som så. Det er klart at én av fagforeningene har vært med på avtalen, men det er også ansatte som har et helt annet utgangspunkt og som mener noe annet. Derfor bør prosessen stilles i bero.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:54:47]: En sammenslåing av tingrettene i Halden, Fredrikstad, Moss og Sarpsborg vil virke umotivert og ganske meningsløs all den tid et stortingsflertall har varslet at det vil stoppe sammenslåing av tingretter i resten av landet.

De fire tingrettene i Østfold-byene er ikke små tingretter i norsk sammenheng. Til sammen betjener de

rundt 250 000 innbyggere. De fire tingrettene er heller ikke særlig ineffektive. Halden er faktisk på topp når det gjelder effektivitet.

Sammenslåingen av tingrettene i Østfold er så langt framstilt som frivillig etter at tre sorenskrivere og en fagforening i fjor inngikk en intensjonsavtale om slik sammenslåing. Og hvorfor skal man stoppe en frivillig sammenslåing?

For det første framstår ikke denne prosessen som særlig åpen. Tvert om virker den heller særs godt planlagt, nærmest som en knipetangsmanøver, for å få til en sammenslåing under radaren. Hvorfor i alle dager skulle denne prosessen frikobles det arbeidet som allerede var igangsatt gjennom Domstolkommisjonens arbeid?

Statsråden siterte i stad en flertallsmerknad fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet fra 2016, og jeg vil sitere den igjen:

«Dersom man lokalt ønsker endringer i strukturen, må det gjennomføres en prosess der det er gode diskusjoner og prosesser lokalt knyttet til sammenslåinger.»

Her er vi ved sakens kjerne. Slike gode prosesser skjedde ikke. Slike gode diskusjoner har ikke funnet sted i Østfold-byene. Domstoladministrasjonen forsøker å framstille det som om alle er for sammenslåing, men det medfører ikke riktighet. Jeg har snakket med både tillitsvalgte dommere og andre dommere i disse tingrettene som er imot, jeg har snakket med Advokatforeningen, jeg har snakket med advokatmiljøene i Østfold-byene og ikke minst med folkevalgte og administrasjonene i disse Østfold-byene som er imot. Det medfører altså ikke riktighet at dette er frivillig. Det er uttrykt sterk skepsis til både prosess og sammenslåing.

Tvert om – man opplever altså at Domstoladministrasjonen, som ikke erstatter sorenskriveren som har gått av med pensjon, og til og med kommer med lovnader om stillingsvern og ekstra ressurstilgang, har drevet et utilbørlig press for sammenslåing. Det er oppsiktsvekkende og ikke minst særlig usolidarisk overfor domstoler som ikke har fått en sånn avtale.

Det er ikke naturgitt at større enheter gir bedre domstoler f.eks. faglig. Det er ikke dokumentert at større domstoler er mer effektive. Det er ikke dokumentert at større domstoler vil fungere bedre. Og dommere sitter ikke i lunsjen for å diskutere seg fram til domsslutning. En dommer skal være uavhengig og gjøre seg opp en mening i rettssalen.

Jeg er glad for at vi nå lander på en mulighet der vi tar hensyn til lokalsamfunn, advokatmiljøer i de respektive byene, påtalemyndighetene, sakkyndige og personer som av en eller annen ufrivillig grunn må møte i retten, f.eks. som vitne. For disse har nærhet betydning.

Lene Vågslid (A) [10:57:59]: Eg synest denne debatten viser at det er fornuftig med ei pause. Så skjønar eg òg representanten Frølich sin skuffelse, og eg skjønar reaksjonane blant fleire i domstolane. Det er jo overraskande at det finst eit politisk fleirtal for det Arbeidarpartiet og Senterpartiet har føreslege tidlegare. Skuffelsen er òg stor ute i landet. Det viser iallfall eit skilje i debatten her i dag, der nokon er veldig opptekne av kva dommarane sjølve meiner, mens me i Arbeidarpartiet meiner det òg er ganske viktig å bry seg om kva brukarane av domstolane meiner og synest.

Når det gjeld dei to prosessane me nå snakkar om, trur eg ikkje ein kan stå rakrygga her i dag og påstå i fullt alvor at dei er godt lokalt forankra, slik òg justisministeren viste til i sitatet. Difor trur eg det er positivt med ei politisk behandling av spørsmålet i Stortinget. For eksempel i Østfold: Det er mange i Østfold Arbeidarparti som ynskjer seg ei samanslåing, det er det, og det er mange som ikkje ynskjer det. Det er uro rundt prosessen, og det er fornuftig å gjere det me føreslår.

Dette handlar heller ikkje berre om ein diskusjon om rettsbygningar. Eg synest Høgre reduserer dette til å handle om noko heilt anna enn det det eigentleg gjer. Folk er bekymra for kva som skjer, når det blir så sterk sentralisering som det har blitt under dagens regjering. Og Arbeidarpartiet var òg det fyrste partiet som signaliserte veldig tydeleg at me ynskjer ein desentralisert struktur.

Sidan Peter Frølich jo er frå Bergen, vil eg anbefale han å lese eit innlegg i Bergens Tidende som Jørn Øyrehaugen Sunde, som er professor ved Det juridiske fakultet i Oslo, nettopp skreiv, som handlar om brukarperspektivet. Det er mange gode argument der.

Me i Arbeidarpartiet er òg litt skuffa over at dei forslaga me har fremja dei siste to–tre åra, ikkje er i nærleiken av å bli høyrd. Det har ikkje vore noka interesse for å oppfylle ynsket om å behandle alt samla, om å vente til heile Domstolkommisjonen er ferdig. Me har berre blitt møtt med skuldertrekk. Justisministeren siterer tidlegare justiskomitear heilt riktig, og dei to sakene me diskuterer her i dag, kan ikkje seiast å vere lokalt forankra.

Eg vil understreke at eg ikkje mistenkjer Domstoladministrasjonen for nokon ting. Eg forheld meg til dei retningslinjene dei har fått av Stortinget, og eg trur det er utfordrande òg for Domstoladministrasjonen at dei ikkje er klarare. Det kan me òg gjere noko med politisk, for det bør ikkje vere så stor tvil om kva som ligg i «lokalt initiativ». Viss det er Domstoladministrasjonen som har initiert noko, er det ikkje lokalt. Viss det er lokal frivillighet, så må me kanskje tydelegare definere kva det betyr, og det får me anledning til viss me får saka til Stortinget i ein større debatt.

Heilt til slutt vil eg seie at me ikkje har politisk saksbehandla nokon ting om rettskretsar i Stortinget, men eit fleirtal har gått ut og tydeleg sagt kva me politisk meiner, og då får det vere opp til regjeringa om ein ynskjer å høyre på det eller kome att til Stortinget med ei sak.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:01:20]: Jeg forstår at statsråden og regjeringspartiet Høyre er «såra og vonbroten» over at Fremskrittspartiet ikke støtter regjeringen i ett og alt. Da må jeg bare opplyse om at Fremskrittspartiet er et parti i opposisjon. Vi styrer etter vårt partiprogram, og våre politiske beslutninger om hvordan vi skal forholde oss til saker som går for Stortinget, tar vår stortingsgruppe, basert på vårt partiprogram. Det er altså ikke vanskeligere enn som så. Vi følger ikke Granavolden-plattformen, det er det regjeringen som gjør. Vi styrer etter vår egen politikk.

Og da er det altså vår primærpolitikk som gjelder. Det er ikke ett og alt som måtte skje da vi satt i regjering – det tror jeg statsråden utmerket godt er klar over. Hun har sikkert aldri vunnet alle kampene internt i regjering selv. Det er altså sånn at regjeringen er et kollegium som sammen blir enige om hvordan saker skal håndteres, og det har jeg respekt for. Men mitt råd til det kollegiet er at når man skal sette i gang reformer, bør man klare å definere et forståelig behov som folk der ute – og da mener jeg utenfor hovedstaden – forstår, kjenner seg igjen i, og har et ønske om å støtte.

Det er ikke gjort her. Det betyr at det er nok en reform, i forlengelsen av den store saken – som har masse motstand der ute – og også de to konkrete sakene, som åpenbart ikke er forankret, ut fra de reaksjonene man ser lokalt. Da bør man gå tilbake til tegnebordet, og så bør man tenke seg litt om. Det er ikke sikkert at alt er hogd i stein, og derfor trykker vi bare på pauseknappen i dag. Men det må i hvert fall være etablert en forståelse før man gjennomfører endringer som for mange der ute faktisk er dramatiske.

Hvis det skal være sånn – og det tror jeg selvfølgelig ikke statsråden mener selv heller – at når man ber om et råd fra en kommisjon, fra et offentlig utvalg eller hva det måtte være, så er man forpliktet til å følge det opp, ja, da er det mange råd man ikke hadde bedt om. Da kunne det vært ført mye merkelig politikk av regjeringen, og også av Stortinget. For det er altså en realitet at det skjer stadig vekk. Derfor ser vi også at i den konkrete saken regjeringen har på høring, er det faktisk noe helt annet enn det Domstolkommisjonen selv tilrår.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:04:45]: Det er særdeles gledelig at prosessen knyttet til sammenslåing av Øvre og Nedre Romerike tingrett nå blir stoppet, og at regjeringen må tilbake igjen til Stortinget hvis en skal gå videre med en slik prosess.

Jeg merket meg at representanten Frølich fra Høyre her i stad sa at prosessen var blitt hyllet fra de fleste hold, og at sorenskriveren på Romerike visstnok også er av samme oppfatning. Vel, jeg har lyst til å invitere representanten Frølich og andre representanter fra regjeringen til Eidsvoll – det er kanskje stortingspresidenten som burde ha stått for den invitasjonen til grunnlovsbygda – så kunne han hørt hvordan holdningene der er til å slå sammen Øvre og Nedre Romerike tingrett, at en ikke i framtiden skal ha et rettssted på Eidsvoll, hvis det er det som har ligget i prosessen. Representanten Frølich sier at en skulle ha en domstolstyrt prosess. Men til sjuende og sist handler jo dette om prosesser som vi som folkevalgte må ta ansvar for. Det er vi som til sjuende og sist skal bestemme hvordan ting skal være organisert i siste instans.

Og til det å ha skapt uklarhet i prosessen: Vel, den 2. mars i år kunne en på Høyres hjemmesider lese uttalelser fra statsråden der det står at alle tinghusene skal bestå. Da kunne en kanskje tro at alle tinghusene skulle bestå, inklusiv de tinghusene som er i Østfold og på Romerike i dag. Så stilte jeg for sikkerhets skyld et spørsmål til statsråden om dette var tilfellet, og da fikk jeg til svar at når det gjaldt Østfold tingrett og Romerike tingrett, må spørsmålet om felles tinghus utredes nærmere og behandles i en egen prosess på et senere tidspunkt. Det var altså ikke avklart likevel om alle tinghusene skulle bestå. Derfor er det særdeles viktig at vi har fått det spørsmålet opp i Stortinget nå, og at en får en avklaring på at det spørsmålet skal avklares i Stortinget på et senere tidspunkt dersom regjeringen velger å gå videre med den prosessen.

Det er helt riktig som representanten Myrli viste til, ansatte har ikke hyllet denne prosessen. De har følt seg tvunget inn i en prosess. Mange av dem er sterkt imot, og det er sterk motstand også blant folkevalgte og blant oss som bor på Romerike. Vi ønsker å beholde de tingrettene som vi har, og vi er særdeles godt fornøyd med det vedtaket som ligger an til å bli fattet i Stortinget i dag.

Sverre Myrli (A) [11:07:53]: Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at justisministeren ikke kan svare på om det etter den prosessen som det var lagt opp til, var lagt opp til ett eller to rettssteder på Romerike. Og for å presisere: Da mener jo alle ett eller to tinghus, eller fysiske lokaliseringer, eller hva du skal kalle det. Det kan ikke være vanskelig å forstå, men jeg legger merke til at det ikke er noe svar å få. Derfor er det veldig viktig og veldig riktig at saken nå stilles i bero, så får vi alle fakta på bordet, og så kommer Stortinget tilbake til dette.

Så er jeg helt enig i det Lene Vågslid understreker. Det er ikke enighet om dette, det er ulike oppfatninger, la oss være ærlige om det. Mange er for – ja, men mange

er også imot. Det finnes gode argumenter for sammen-slåing, og det finnes gode argumenter mot. Det er ikke slik at det er én organisering som er perfekt, og alle andre er dårlige, enten vi diskuterer tingretter, kommuner, fylkeskommuner, sykehus, forsvarsstruktur eller politi-struktur. Det er fordeler og det er ulemper, og det er ikke bare én modell som er åpenbar. Derfor bør vi også bruke tid på å diskutere dette.

Det er heller ikke riktig at kommunene er samstemte i dette. Kommunene på Øvre Romerike er ikke enig i den intensjonsavtalen som foreligger. Det er bare å ta en prat med f.eks. Eidsvoll kommune. De er ikke enig i det som ligger der. Så la oss være åpne og ærlige om at det er ulike oppfatninger, og ikke presentere det som at det er unison enighet der ute.

Så er regjeringspartienes representanter og statsråden «såra og vonbrotne» over at Stortinget nå legger seg opp i dette og til og med tillater seg å ha meninger om hvordan domstolstrukturen i Norge skal være. Det er ulike oppfatninger, derfor må vi bruke tid.

La meg til slutt bare si at i 1022 opprettet Olav den hellige Eidsivatinget på Eidsvoll – ifølge Snorre var det iallfall Olav den hellige. Det er vel kanskje litt ulike oppfatninger, men tida strekker ikke til for å gå inn på det, og interessen er vel også begrenset, vil jeg tro. Det er iallfall 998 år siden Eidsivatinget ble opprettet. Det har muligens ikke vært rettssted på Eidsvoll sammenhengende i alle disse 998 årene, men Eidsvoll har lange, lange tradisjoner som tingsted. Om to år skal Eidsivatinget markere 1 000-årsjubileum. Da blir det nok en markering, og jeg håper at Eidsvoll ved den markeringen fortsatt vil være tingsted – fortsatt vil være rettssted. Jeg er ganske sikker på at presidenten også synes det er en god idé.

Presidenten: Presidenten kan jo minne representanten Myrli om at han kan tegne seg til en kort merknad begrenset oppad til 1 minutt hvis han ønsker å utdype videre i debatten.

Presidenten minner nok en gang om Antibac-stasjonene her for å redusere risikoen for smitte.

Peter Frølich (H) [11:11:18]: Jeg tenkte jeg skulle avkrefte at jeg, eller for så vidt noen andre, er «såra og vonbrotne» over disse nyhetene. Det er faktisk ingenting å bli såra eller vonbrotten over, rett og slett fordi vi vet veldig godt – både vi og opposisjonen – at denne saken kommer tilbake. Realitetene vil innhente oss alle. Jeg tror det må være en kjekk tilværelse i opposisjon på en måte å føle seg litt uavhengig av tyngdekraftene og kunne posisjonere seg ut fra det man tror er opportunt til enhver tid, men sannheten er at reform og struktur-enderinger i domstolene vil tvinge seg fram uansett. På et eller annet tidspunkt må man se hvilke økonomiske realiteter domstolene våre står overfor, og hvilke pro-

sessuelle begrensninger de har for saksbehandlingen, og da vil endringer komme. En liten utsettelse som et ledd i et spill for opposisjonen klarer vi å leve fint med. Jeg er mer bekymret for domstolenes reaksjoner, for de har grunn til å se med alvor på behandlingen fra Stortinget. Men det må opposisjonen svare på i møte med domstolene.

Jeg er heller ikke overrasket over at Arbeiderpartiet har inntatt den holdningen de har. Vi har lært oss oppskriften etter hvert – da de annonserte for et par år siden at de ikke lenger ville ta ansvar, inngå reformer osv. – når man frykter ansvar, tar man et steg tilbake. Vi kjenner oppskriften fra Arbeiderpartiet tidligere: Enten peker de på prosess, eller så peker de på manglende utredning. Å finne noen som er uenig i en sammenslåingsprosess, er ikke den store kunsten. Det har Arbeiderpartiet klart her også. De har klart å finne en utredning som ligger i horisonten, og vil derfor utsette avgjørelsen til den utredningen er ferdig. Det gjør ikke inntrykk at forfatterne selv sier at det ikke vil ha noen påvirkning på strukturen, at det ikke vil bety noe. Forfatterne sier at deres innstilling til strukturen vil være helt den samme uansett. Det gjør ikke inntrykk. Vi får bare håpe at det er fagfolk igjen som fortsatt har lyst til å skrive faglige anbefalinger til Sverre Myrli og andre politikere som hittil ikke har vist veldig stor grad av seriøsitet i behandlingen av de faglige innspillene de har kommet med.

Jeg skal innrømme at jeg var litt overrasket over Fremskrittspartiet, for det har vært et parti som har stått på domstolsreformen lenge, men jeg ble veldig betrygget av representanten Per-Willy Amundsens innlegg. Han sier at det er deres program som ligger til grunn, og da er det kjekt å kunne sitere fra Fremskrittspartiets program:

«Dagens domstolstruktur er ikke tilpasset et moderne rettssamfunn og de krav som stilles til spesialisert kompetanse. Med færre tingretter kan man oppnå større kompetansemiljøer og større mulighet til spesialisering for den enkelte dommer.»

Det bør love godt.

Lene Vågslid (A) [11:14:33]: Eg vil minne representanten Frølich om at i denne salen handlar det ikkje om tyngdekrefter, men om fleirtal. Så viss representanten under nokon omstende trur at tyngdekraftene bak sentralisering, f.eks., i seg sjølv til slutt vinn fram, har han nok rett i det viss me framleis har ei borgarleg regjering etter neste stortingsval, men ikkje viss me får eit politisk retningsskifte i dette landet. For er det éin ting me veit, så er det at med dei tyngdekraftene som representanten Frølich snakkar om, som pressar seg på anten det er internasjonale trendar eller andre ting, så er me avhengige av politikarar, folkevalde, som tek politisk

ansvar mot dei tyngdekraftene som Høgre likar veldig godt.

Riksrevisjonens rapport om domstolane er alvorleg. Eg har berre lyst til å gje nokre kommentarar om Arbeidarpartiet sitt syn på framtidens domstolar, for dei som trur at det å ikkje vere for alle forslag regjeringa kjem med, er å stå på staden kvil, tek feil. Det er klart me må utvikle dei norske domstolane, ikkje avvike dei. Me må ta på alvor at ressursituasjonen er altfor dårleg. Her er det regjeringa som må ta ansvaret for den såkalla avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma som har vore køyrd over domstolane i mange, mange år. Det meiner Arbeidarpartiet at me er nøydde til å gjere noko med.

Me meiner òg, saman med eit fleirtal i Stortinget no, at ein må sjå på andre moglegheiter i domstollova for å kome i møte dei sårbarheitene me veit er der. For me er einige i problembeskrivinga, at det er utfordringar enkelte plassar med inhabilitet, sårbarheit, mangel på fleksibilitet, mangel på samarbeid, mangel på gode digitale løysingar, mangel på gode nok system som kan styrkje rettssikkerheita for folk. Men det er ikkje berre eitt svar på det. Slik er heldigvis ikkje politikken.

Til faglege råd: Er det éin ting me har fått vist no i koronakrisa, er det at dagens regjering har ein god eigenskap, og det er evna til å ta politiske avgjerder. Det har eg stor respekt for. Eg meiner det står stor respekt av regjeringar og statsrådar som kan gjere politiske vedtak trass i av og til sprikjande faglege råd. Det er sjølvsagt ikkje slik, i alle fall ikkje for Arbeidarpartiet, at for det om ein administrasjon eller ein kommisjon har eit syn, så må det bli slik – så absolutt ikkje. Difor deler eg representanten Frølich sitt synspunkt i følgjande: Det er heilt sikkert at me får denne saka tilbake i salen. Eg er ikkje i tvil om at regjeringa, uansett kva me seier, kjem til å kome til Stortinget med brask og bram og nye forslag til sentralisering og relativt blå politikk. Den debatten tek me med glede, og me ser fram til det.

Jenny Klinge (Sp) [11:17:44]: Vi i Senterpartiet blir ganske ofte skulda for å vere ueinig i alle endringar. Det vart også sagt i salen i dag, vi sat berre og venta på det: Kvar gong det er snakk om struktursaker, får vi den skuldinga. Men nei, vi er ikkje for å stoppe alle endringar, derimot ønskjer vi i høgste grad modernisering – digitalisering av domstolar er her det konkrete eksempelet – nye samarbeidsformer i samfunnet, osv. Men det er i struktursakene vi verkeleg markerer oss, og har markert oss i alle år. Vi meiner det skal vere gode grunnar for strukturendringar, og at ein ikkje skal gjere det fordi ein har ei blind tru på at det i seg sjølv skal løyse alle moglege problem.

Det som er så positivt med at Stortinget no har sagt at den domstolstrukturen vi har i landet, skal ligge fast

framover, er at domstolane forhåpentlegvis no får ei lenge etterlengta arbeidsro, for det er jo måte på kor mykje ein skal stå i av oppgåver i det daglege samtidig som ein skal ha denne trusselen om samanslåing og endringar, som ein ikkje ønskjer, over seg, mens ein ikkje får dei ønskje endringane, som går på modernisering og digitalisering. Så det eg vil oppfordre regjeringa til å gjere no, er å leggje frå seg skuffelsen, begynne å sjå litt framover og bruke dei moglegheitene som ligg i denne arbeidsroa og i den positive stemninga som faktisk finst blant mange domstolar rundt omkring no, fordi dei veit kva som skal skje framover.

Det passar seg dårleg, heilt på tampen av ein debatt, å gå inn i ein polemikk med eit parti som vi er heilt einige med i salen i dag, og skal stemme saman med, men eg må likevel få lov til å påpeike det noko underlege ved at Arbeidarpartiet, både i Dagsnytt 18 nyleg og i salen i dag, påstår at dei var det første partiet som markerte motstand mot sentralisering av tingrettar, og som varsla at dei ønskte ein desentralisert domstolstruktur. Dette er ikkje ein veldig surmaga kommentar, men likevel har eg lyst til å påpeike det, for det er litt paradoksalt at det stadig blir påstått at vi er aldeles imot endringar, og så er vi ikkje eingong først i denne saka. Det er jo det paradoksale.

Det eg er oppteken av framover no, er at Domstols-Noreg skal få den arbeidsroa som eg tala om, og at vi gjer vårt beste for ikkje berre å gje dei den, men også å gje dei dei ressursane dei treng for å kunne få til gode, moderne løysingar framover – den typen endringar vi i Senterpartiet også ønskjer svært velkomne.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:20:21]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Marit Knutsdatter Strand, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å lovfeste at det skal gjennomføres helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertaker (Innst. 262 S (2019–2020), jf. Dokument 8:8 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte

tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:21:23] (komiteens leder og ordfører for saken): Det har vært jobbet i lang tid for at barn i barnevernet skal få bedre helsehjelp. Og for å få til riktig helsehjelp er det viktig med kartlegging av fysisk og psykisk helse. Dette må skje i samarbeid med flere instanser.

Ulike tilsynsrapporter har understøttet behovet for dette, og forskning viser at 76 pst. av barn som er i barnevernsinstitusjoner, har psykiske lidelser. Det er derfor godt at departementet nå har etablert to egne omsorgs- og behandlingsinstitusjoner for barn som trenger langvarig omsorg utenfor hjemmet, samtidig som de har stort behov for psykisk hjelp. Det er et godt bidrag.

Det vi diskuterer her i dag, er imidlertid lovfesting av helseundersøkelser når staten må overta omsorg for barn, og det skjer heldigvis mye positivt i den henseende. Barne- og familiedepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har i det siste samarbeidet veldig godt, og det har i flere omganger vært gitt oppdrag til Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet med mål om å forbedre tjenestetilbudet til barn i barnevernet og at samarbeidet mellom sektorene skal styrkes.

Man har nå sammen ferdigstilt en utredning om behovet for kartlegging av barn i barnevernet, og hvordan dette skal følges opp med henblikk på lovfesting. Statsråden har sagt at han vil følge opp dette. Så sann sett er dette Dokument 8-forslaget veldig bra, det setter fokus på helsen til barn i barnevernet, men det er også et forslag som kan fortelle at departementet gjør veldig mye bra, og skal følge det opp. For det er jo sann at barnevernet og helsetjenesten ikke alltid har samarbeidet godt. Ofte har barnet falt mellom to stoler.

Det er i tillegg til dette samarbeidet, som nå er styrket, også innført et krav til alle barnevernsinstitusjoner om at de skal ha en helseansvarlig som skal ivareta samarbeidet mellom kommunal helse- og omsorgstjeneste og spesialisthelsetjenesten. Så der er det satt inn målrettede tiltak. Det er også opprettet et digitalt opplæringsprogram om psykisk helse for å styrke kompetansen, og man er nå ferdig med et pakkeforløp for bedre og systematisk samarbeid. Sann sett beveger vi oss i riktig retning. Det er også utviklet flere programmer, bl.a. en modell som heter CARE, Children at Risk Evaluation, som Helsedirektoratet nå vurderer om skal implementeres i barnevernet.

Kari Henriksen (A) [11:24:44]: Takk til Senterpartiet som har fremmet dette forslaget, og som har vært opptatt av barns helse i barnevernet over lang tid.

Dette forslaget omhandler egentlig og påpeker at rettigheter som barn faktisk har i dag, som staten er forpliktet til å gi, ikke blir fulgt opp. Det er bekymringsfullt, og det betyr at barn som har omfattende hjelpebehov, ikke får dekket de rettmessige kravene de har til både undersøkelse, behandling og oppfølging. Rettssikkerhet handler om at staten skal oppfylle og gjøre sitt ytterste for at de forpliktelser staten har, skal gjennomføres.

Barn og familier i barnevernet er blant de gruppene i Norge som har de største levekårsutfordringene. Det er ikke noe nytt. Den siste undersøkelsen av dette tror jeg ble gjort ca. i 2007. Og vi vet at det er en skjev fordeling av tiltak når det gjelder bakgrunnen til familier – både språkbarrierer, kulturbakgrunn og økonomisk og sosio-økonomisk bakgrunn. Så det er her som i andre deler av samfunnet: De som har minst ressurser og størst behov, havner oftest utenfor.

Vi har hele tida vært opptatt av også å bringe inn det somatiske perspektivet, for barn i barnevernet har mange symptomer, og de har forskjellige symptomer som kan mistolkes, enten til å være psykiske eller til bare å være somatiske. Derfor er vi veldig glad for at forslaget omhandler også den somatiske delen av helsetjenesten.

Fosterhjemsforeningen leverte høringsuttalelse og beskriver det som en offentlig omsorgssvikt at samfunnet ikke klarer å ivareta de barna som trenger helsetjenester og velferdstjenester mest, på en bedre måte. Barneombudet tok for en god stund siden initiativ til et brev til regjeringa, der manglende helsehjelp ble påpekt. Barneombudet sier også i høringen at det er viktig at i alle saker der barnevernet bistår familien, bør helseundersøkelser skje.

Vi fremmer også et forslag om dette – at det bør foreligge helseundersøkelser i alle deler av barnevernstjenesten, og det skulle bare mangle.

Jeg tar opp de forslag som Arbeiderpartiet sammen med andre partier står bak.

Presidenten: Da har representanten Kari Henriksen tatt opp forslagene hun refererte til.

Silje Hjemdal (FrP) [11:28:01]: Jeg er veldig glad for at det blir varslet at CARE-prosjektet, som vi har fått inngående kjennskap til i komiteen og bl.a. fått veldig mye god informasjon fra, nå skal følges videre opp.

Jeg må også understreke at jeg er veldig stolt av vår tidligere statsråd Solveig Horne fra Fremskrittspartiet, som tok et særskilt løft når det gjaldt å fokusere på helse i barnevernet. Noe av satsingen ble nevnt av komitéleder Kristin Ørmen Johnsen, men vi må erkjenne at det er en vei å gå videre. Jeg er til dels enig med Barneombudet, som tidligere har påpekt at denne forpliktelsen ligger her i dag. Vi har en statsråd som nå har tatt et initiativ overfor Bufdir i samarbeid med Helsedirektoratet og

utreder et forslag om å lov feste barnevernstjenestens plikt til å be om kartlegging av barnets psykiske og somatiske helse. Det er viktig.

Jeg tror også vi skal bite oss merke i en del av kommentarene som kom til akkurat dette konkrete forslaget. Det var bl.a. fra en del av organisasjonene med brukerstemmer. De var rett og slett redd for at dette skulle bli et hasteforslag der disse barna som allerede opplever seg som kateballer i systemet, nok en gang skulle få tredd krav og regulering som en ikke visste hva egentlig skulle brukes til, ned over hodet. Derfor kommer Fremskrittspartiet i dag ikke til å gå inn for de forslagene som blir fremmet fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet, nettopp fordi det her er snakk om å lytte til barna. Barna har vært veldig klar i sin tale på at dette må utredes og gjøres på en forsvarlig måte for at de faktisk skal få best mulig hjelp. Så det er i hvert fall en stemmeforklaring på hva Fremskrittspartiet kommer til å gjøre i dag.

Jeg vil også understreke bekymringene fra Fosterhjemsforeningen og deres behov. Også de har gjennom mange år understreket at mangel på helsehjelp faktisk har ført til bl.a. en rekke utilsiktede flyttinger. Det at en ved hjelp av et sånt verktøy kanskje kan gå inn med innsats i familien tidligere, før ting eskalerer, vil også være et veldig, veldig viktig forebyggende tiltak.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:31:15]: Bakgrunnen for at Senterpartiet fremmer dette forslaget, er at vi mener det er behov for, gjennom lovfesting, å sikre at det gjennomføres helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med all omsorgsovertakelse. Vi må sikre at barnets behov for spesiell oppfølging og behandling kan bli avdekket allerede ved omsorgsovertakelsen. Det er nemlig dokumentert høy forekomst av psykiske lidelser hos barn i barnevernsinstitusjoner og fosterhjem.

Så mye som halvparten av barn i fosterhjem har psykiske lidelser. Forskningsresultater fra Regionalt kunnskapssenter for barn og unge Vest fant at 51 pst. av barn i fosterhjem hadde én eller flere psykiske lidelser. Og, kanskje enda mer bekymringsfullt, resultater fra forskningsprosjektet Psykisk helse hos barn og unge i barneverninstitusjoner, utført at Regionalt kunnskapssenter for barn og unge Midt-Norge, fant at hele 76 pst. – tre fjerdedeler – av barn i barnevernsinstitusjoner har hatt én eller flere psykiske lidelser de siste tre månedene studiene ble gjennomført.

Det mest alarmerende i den studien var egentlig at bare 38 pst. hadde fått helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten for disse psykisk lidelsene. Barn i barnevernet får helt klart ikke den helsehjelpen de har krav på.

Jeg registrerer at statsråden i sitt svarbrev til komiteen viser til at det fra ham nå er gitt oppdrag om å utrede det vi foreslår i dag, etter at vi i Senterpartiet fremmet dette forslaget i oktober. Jeg merker meg at statsråden ikke vil konkludere helt på hvorvidt det skal bli lovfestet. Men Senterpartiet mener i hvert fall at det ikke burde være nødvendig å vente på en ny utredning, da behovet for tidlig avdekking og oppfølging av helseproblemer hos barn i barnevernet er så stort og godt dokumentert nå.

Det kom også tydelig fram da Senterpartiet i høst arrangerte et seminar om barnevern her på Stortinget, hvor de fleste av partiene i komiteen var til stede. Da fikk vi politikere en real skyllebøtte av barneombudet, som kommer fra domstolene, og som nærmest var sjokkert over at en slik kartlegging ofte ikke fant sted før barnet havnet i retten.

Det som kom fram fra flere aktører på feltet på det seminaret, inspirerte meg og Senterpartiet til å legge fram dette forslaget – et forslag som for øvrig ble godt mottatt av høringsinstanser som Fosterhjemsforeningen, UNICEF Norge og det nevnte barneombudet. Jeg tør nesten ikke tenke på hvor mange unødvendige og for ikke å snakke om feil og skadelige tiltak og avgjørelser som har blitt igangsatt overfor barn man ikke har kjent helsetilstanden til. Slik kan vi ikke ha det, og jeg forventer at ministerens utredninger konkluderer, så raskt som overhodet mulig, på linje med dette forslaget – som da dessverre nedstemmes – og at han konkluderer raskt med at vi trenger lovfesting.

Avslutningsvis vil jeg slå fast at vi i Senterpartiet støtter forslaget fra Arbeiderpartiet og SV i dag om at regjeringen sørger for at helsetjenesten følger opp alle barn, ikke bare barnevernsbarna.

Camilla Sørensen Eidsvold (SV) [11:34:36]: Et barn – og det hele mennesket – består av alt det vi har av hjerte og sjel og kropp og tenner. Et lite løvetannbarn, som disse barna ofte er, er de mest sårbare vi har.

Som fostermor gjennom 20 år vet jeg at vi svikter, at vi over natten får et barn som aldri har vært hos tannlege, som aldri har tatt en blodprøve, og som aldri har blitt spurt om hvordan det har det inni seg. Da har vi sviktet. Er det ett barn, er det nok til at vi må få på plass en lovmessig forskrift som sier at alle barn, også barnevernsbarna, blir tatt på alvor når det gjelder det hele mennesket.

Flere av disse barna drar med seg en bagasje på godt og ondt, og det er ikke uten grunn de blir kalt løvetenner. Men den psykiske helsen til disse barna kan ikke kartlegges tre år etter at de kom i fosterhjem, når det viser seg at det de bar på, plutselig blomstrer. For den blomsten dør – et barn som aldri har vært hos tannlege,

og som må trekke 22 tenner fordi de er råtne, de legger ikke på seg, de trives ikke på skolen, de har problemer med språk. Det er et problem. Disse barna trenger all den beskyttelse og omsorg de kan få.

SV viser til Arbeiderpartiet og SVs forslag på alle punkter.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [11:36:49]: Hver dag jobber vi i Kristelig Folkeparti for at barn skal kunne vokse opp trygt, aller helst i en familie med omsorgspersoner som ser dem, og som elsker dem og støtter dem gjennom livets opp- og nedturer. Barn trenger stabilitet og rutiner i livet sitt, for på den måten blir de trygge voksne, som igjen gir kjærlighet og trygghet til sine barn.

Kristelig Folkeparti er opptatt av å kunne legge til rette for at familier holder sammen. Derfor har vi bl.a. fått på plass tilbud om samlivskurs for førstegangsforeldre. Men de gangene familiene slår sprekker og barn av ulike årsaker ikke kan bo hos sine omsorgspersoner, trengs det et godt sikkerhetsnett. Vi må komme tidlig inn med treffsikre hjelpetiltak, sånn at familiene kommer seg på beina igjen.

Om hjelpetiltakene ikke hjelper og det ikke er til barnets beste å være i sin biologiske familie, må barnevernet sette inn tiltak og overta omsorgen for barnet. For at vi da skal gi barn best mulig hjelp, er grundige undersøkelser av deres helsebehov helt nødvendig. Det gjelder spesielt de barna som har opplevd omsorgssvikt, for mange av disse vil naturlig nok streve mer enn de barna som ikke har det.

Utfordringene disse barna opplever, er ofte sammensatte og komplekse, og på samme måte som at et plaster på hånda ikke hjelper dersom barnet har brukket foten, hjelper heller ikke tiltakene om de ikke matcher barnets helse- og omsorgsbehov. Det er denne problemstillingen som løftes i dette forslaget. Intensjonen er derfor god og svært relevant. Vi er i likhet med forslagsstillerne opptatt av at det må sikres rutiner, sånn at barnets helse- og omsorgsbehov blir dekket på en langt bedre måte enn i dag.

Som vi hørte i barne- og familieminister Ropstads redegjørelse for Stortinget på tirsdag, har regjeringen allerede iverksatt en rekke tiltak på dette området, som samlet sett skal bidra til at barn og unge i barnevernet blir kartlagt for rask, nødvendig helsehjelp. Statsråden har også gitt Bufdir i samarbeid med Helsedirektoratet oppgaven med å utrede et forslag om å lovfeste plikten for barnevernstjenesten til å be om kartlegging av barnets psykiske og somatiske helse, samt en korresponderende plikt for helse- og omsorgstjenesten til å tilby en slik kartlegging. Denne utredningen er nå klar.

Så heller enn å stemme for dette forslaget ønsker vi å få en bredere innsikt i barnas omsorgsbehov, sånn at vi samlet sett kan gjøre en best mulig innsats. Hjelpen vi gir barn i sårbare og utsatte situasjoner, må være den aller beste, for det fortjener barna våre. Vi stemmer derfor for komiteens innstilling.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [10:39:40]: Som flere andre vil også jeg takke representantene for et viktig forslag. Barn i barnevernet er ofte i en svært sårbar situasjon. De har opplevelser som kan prege både deres fysiske og psykiske helse. Det er svært viktig at de som trenger hjelp, blir fanget opp raskt, og at de får helhetlig og tilrettelagt hjelp.

Som alle barn har barna i barnevernet rett til helsehjelp. Dessverre vet vi at barnevernet og helsetjenestene ikke alltid har samarbeidet godt nok om barn i barnevernet. Derfor har regjeringa iverksatt en rekke tiltak for å styrke samarbeidet mellom barnevernet og psykisk helsevern. Bufdir og Helsedirektoratet utarbeidet et pakkeforløp for kartlegging og utredning av psykisk helse og rus hos barn og unge i barnevernet, som skal utvides til å inkludere somatikk. Dette er viktig for å sikre at barn i barnevernet kan få nødvendig helsehjelp til rett tid.

Forslagsstillerne ønsker å lovfeste at det skal gjennomføres helseundersøkelser av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertakelser. Jeg har allerede gitt Bufdir i samråd med Helsedirektoratet i oppdrag å utrede et forslag om å lovfeste en plikt for barnevernstjenesten til å be om kartlegging av barnets psykiske og somatiske helse samt en plikt for helse- og omsorgstjenesten til å tilby en slik kartlegging.

Direktoratene leverte sin utredning 4. mai i år. De anbefaler å lovfeste helsekartlegging for barn som barnevernet vurderer å flytte ut av hjemmet. Men de presiserer at dette krever nærmere utredning. Det finnes ulike modeller for tverrfaglig kartlegging av barn. Det er gjennomført et forsøk, som flere har vært inne på, med tverrfaglig kartlegging etter en modell som heter CARE, og som foreløpig viser gode resultater. Sverige har en egen modell for helseundersøkelser, og det finnes en kartleggingsmodell som i dag brukes for å gjennomføre medisinske undersøkelser ved Statens barnehus. Erfaringene fra disse ulike modellene må vurderes nærmere for å komme fram til hva som er det beste tilbudet for barn i barnevernet.

Jeg er glad for at vi har fått denne utredningen fra direktoratene. Dette er noe både jeg og helseministeren har vært opptatt av. Sammen skal vi nå vurdere hvordan vi kan gi et best mulig tilbud til barna. Det er viktig at barnevernstjenesten har god kunnskap om barnets situasjon og helse, både for å finne riktig plassering for bar-

net og for å kunne gi god oppfølging. Vi må derfor utrede grundig hvordan helsekartlegging eventuelt kan gjøres, slik at barna får et godt tilbud og den hjelpa de trenger.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:42:49]: Nå fikk jeg heldigvis litt mer kjøtt på beinet når det gjelder hvor langt man har kommet med den utredningen som har kommet etter at vi fremmet dette forslaget. Det jeg da ønsker å få klarhet i, er: Nå blir det anbefalt en lovfesting, men man skal ha mer utredning. Betyr det at det kommer en lovfesting, men at man må finne ut hvordan man skal håndtere dette?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:43:20]: Takk for et viktig spørsmål. Det er klart at den anbefalingen er, som jeg sa, at en skal innføre en sånn obligatorisk helseundersøkelse. Samtidig er de tydelige på at en må utrede hva som vil være best for ungene. Derfor må vi gjøre de utredningene, og så må vi selvsagt gjøre vurderinger, ut fra kostnad osv., om hvordan dette kan gjøres på en best mulig måte. Derfor kan jeg heller ikke stå her og love at det skal gjøres, men dette er noe som både jeg og helseministeren er svært opptatt av, for det handler om å gi de sårbare ungene den best mulige hjelpa. Som flere har vært inne på i dag: Når det ikke har vært gjennomført helseundersøkelser rundt omkring, vet en at en heller ikke har avdekket ting som en kunne avdekket på et mye tidligere tidspunkt, for å kunne gi de ungene hjelp. Så uavhengig av dette er det, som jeg var inne på i mitt innlegg, også mye annet vi jobber med for å sikre at ungene får helsehjelp.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:44:15]: Det ministeren sier, er bra og forståelig. Jeg forstår logikken. Men det jeg må stressere, er tempoet. For mens vi står her og diskuterer hvorvidt det skal så og så mange utredninger til, eller hvorvidt det skal lovfestes, er det fortsatt veldig mange barn som blir tatt hånd om av barnevernet vårt som ikke får den kartleggingen, og som gjerne som følge av det får feil tiltak, blir satt på feil institusjon, og som ikke blir møtt sånn som min kollega fra SV beskrev fra talerstolen, noe som var sterkt å høre på. Hva kan vi forvente tempomessig her? Når mener statsråden at alle de utredningene han ønsker seg, er klare?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:45:05]: Nå har vi nettopp fått rapporten – som jeg sa – men jeg syntes det var viktig for Stortinget at jeg fortalte hva som står i den. Bufdir har offentliggjort den rapporten, og jeg anbefaler den lesningen. Jeg må rett og slett få lov til å jobbe med det. Det handler også litt om hvilken kompetanse som trengs for å gjennomføre utredningen. For vi må heller ikke komme dit – som vel representanten

Hjemdal var inne på – at vi bare hastebehandler noe, som gjør at en lander på en modell som faktisk ikke gir ungene den kartleggingen og hjelpa som er riktig. Men jeg kan love representanten Sem-Jacobsen at dette er noe jeg er veldig opptatt av, og som jeg er veldig glad for å kunne se at også helseministeren har et stort engasjement for. Det betyr iallfall at vi kommer til å stresse disse fristene for å prøve å få fram noe så raskt vi klarer.

Men når jeg har sagt det, vil jeg også si at unger i barnevernet har den samme retten til helsehjelp som alle andre. Derfor påhviler det en allerede i dag et stort ansvar for at en skal gjennomføre disse kartleggingene og gi ungene den helsehjelpa de trenger. Det kan jeg også si at vi jobber med å sikre at ungene får oppfylt.

Silje Hjemdal (FrP) [11:46:28]: Dette er en liten oppfølging av spørsmålet fra Senterpartiet. Jeg skjønner at det tar tid. Men kommunepolitikere har også et veldig stort ansvar for barnevernet. Det ser vi også i den saken vi skal debattere neste uke. Jeg synes det er veldig bra at vi nå har fått en sak om at man faktisk må rapportere tilbake til kommunestyrene. Jeg har faktisk vært i situasjoner der jeg har møtt lokale politikere som ikke er klar over at de har ansvar for barnevernet. Det er fryktelig, fryktelig skremmende. Så mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden ta et initiativ overfor kommunene og minne dem på at barn faktisk har rett til helsehjelp, og at man kan gjøre noe før en eventuell ny lov trer i kraft?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:47:23]: Jeg takker for et viktig engasjement, og jeg kan vel avsløre innsideinformasjon om at representanten Hjemdal har stresset veldig mye dette med tilstandsrapporter og at kommunene faktisk skal få oversikt over tilstanden på barnevernet tidligere. Derfor er jeg glad for at hun som saksordfører har samlet komiteen bak et viktig forslag.

Jeg kan allerede nå understreke at jeg oppfordrer kommunene veldig tydelig til å ta det ansvaret. Som jeg sa i mitt innlegg, jobber vi også med ulike pakkeforløp osv. for nettopp å sikre at barna får god helsehjelp. Og det er veldig viktig når en skal gi sårbare unge hjelp, og når barnevernet skal inn i disse sakene og vurdere en omsorgsovertakelse, at en faktisk ser hvilke behov de ungene har. Da er det helt avgjørende at kommunene også tar de helseundersøkelsene. Så dette er veldig viktig, og jeg er glad for at det er mange kommuner som tar det ansvaret. Men dessverre viser resultatene også at det er for mange barn som ikke får den helsekartleggingen og den hjelpa de trenger.

Presidenten: Replikkkordskiftet er avslutta.
Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:48:30]

Debatt om barne- og familieministerens redegjørelse om situasjonen i barnevernet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 26. mai 2020)

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringen.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:49:17] (komiteens leder): Først vil jeg takke statsråden for en grundig redegjørelse og gjennomgang av barnevernet. Det er viktig å ha et helhetlig perspektiv. Ofte blir barnevernet diskutert fragmentert, med enkeltsaker, men det fortjener en god gjennomgang, som vi har fått her.

La det være sagt: Det er mye bra i barnevernet. Vi har mange dyktige medarbeidere som gjør en stor innsats. Mange barn får god hjelp. Det er satt inn mange tiltak i barnevernet de siste årene, både for å bedre kompetansen og utvikle gode systemer. Komiteen behandlet for to dager siden deler av den nye barneloven som kommer. Det gjelder både å utvide grensen for ettervern til 25 år, og at kommunene skal behandle en sak om barnevernet årlig. Fylkesnemndene blir pålagt å ha en samtaleprosess med partene i en barnevernssak hvor det er grunn for omsorgsoverdragelse. Jeg setter pris på at statsråden er ærlig når man snakker om de utfordringene vi faktisk har i barnevernet.

Området barnevern er konfliktfylt. Det er særlig når barnets beste kommer i konflikt med foreldrenes ønsker. Foreldrene vil være en sterk part i en sak, og derfor er det viktig å sikre at barnets beste har forrang i alle sammenhenger og alle tiltak. Derfor fremmer vi forslag om å inkorporere barnekonvensjonen i barneloven og barnevernsloven i dag. Jeg skal komme litt tilbake til det.

Saker i norsk barnevern har vært prøvd i EMD. Kri-tikken fra EMD har i hovedsak vært rettet mot barnevernets og domstolens saksbehandling og beslutningsgrunnlag, ikke selve barnevernloven. Domstolen har særlig kritisert at begrunnelser for valg av ulike tiltak, at de ikke har vært tilstrekkelige, og at målsettingen om at barnet skal gjenforenes med sine foreldre, ikke har kommet godt nok frem i beslutningsprosessene.

Jeg ser derfor frem til at både Norges institusjon for menneskerettigheter og Universitetet i Bergen er med i forbindelse med de vurderingene som skal gjøres ved

behandlingen av barnevernsloven. Det er viktig å få en gjennomgang der.

Statsråden forteller i redegjørelsen at institusjonene rapporterer om en øking i antall barn med komplekse behov. Vi vet om barn som har vært flyttet mange ganger mellom fosterhjem og mellom institusjoner. Det er helt ødeleggende. Det er viktig at disse barna får skredersyde tiltak og har høy bemanning rundt seg. Det har også vært en debatt om såkalte enetiltak, det at barn isoleres på en institusjon eller i et hus. Jeg er glad for at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet nå går gjennom bruken, og at det jobbes kontinuerlig med å styrke kvaliteten på institusjonstilbudet. Som jeg nevnte i mitt forrige innlegg, er det nå laget to spesielle institusjoner nettopp for å gi den beste omsorg til barn som trenger dette, og som har store behov. Men jeg mener fortsatt at vi ikke har nok kunnskap om hvordan vi har organisert den delen av barnevernet der staten må overta omsorgen og barn havner på institusjon.

Flere rapporter fra Helsetilsynet har dokumentert at barns rettigheter ikke er ivarettatt godt nok. Det nevnes at barn får ikke nok informasjon, at de får ikke uttale seg før beslutninger tas, og retten til privatliv ikke er god nok. Dette gjør det umulig å finne ut hva som er barnets beste, fordi barn ikke kommer frem med sin historie og forteller hvordan de egentlig har det. Derfor er jeg oppatt av at FNs barnekonvensjon kan beskrive tydelig hvordan dette skal gjøres. Den inneholder en rekke formålstiltak hvor barnets beste blir satt frem, bl.a. det at de skal få uttale seg, barnet skal høres og meningene komme frem. En forskningsrapport utarbeidet på oppdrag fra Bufdir viser at i fire av ti undersøkelser blir ikke barna snakket med.

Jeg tar opp forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti om at FNs barnekonvensjon inkorporeres i barneloven og barnevernsloven.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har teke opp det forslaget ho refererte til.

Kari Henriksen (A) [11:54:40]: Først vil jeg takke barne- og familieministeren for at han ombestemte seg og likevel valgte å holde en redegjørelse for Stortinget om barnevernet.

Så vil jeg understreke, som komitélederen gjorde, at det gjøres mye bra i barnevernet, og at alle suksesshistoriene naturlig nok ikke får oppmerksomhet i media.

Ansatte gjør en stor innsats for mange barn og familier, og det gjøres framskritt med grunnlag i kunnskapen til tidligere barnevernsbarn, ansattes organisasjoner og gode fagfolk. Men likevel er det slik at for mange barn ikke får det som er en helt nødvendig hjelp av samfun-

net når voksne rundt dem svikter. Det eksisterer en åpenbar systemsvikt med for svak rettssikkerhet.

Jeg må si det er forstemmende at statsråden og regjeringa ikke synes å anerkjenne alvorligheten i denne svikten. Den alvorlige maktposisjonen barnevernet har, må anerkjennes. Flere rapporter og de mange sakene fra norsk barnevern i EMD, viser grov systemsvikt og behovet for å utvikle systemer som styrker rettssikkerheten og derigjennom grunnlag for økt tillit. For mange forvilte foreldre og barn opplever at staten grovt krenker deres menneskerettigheter. Og det haster. Disse familier har dårligere tid enn statsråden.

Å ta et barn fra sine foreldre er det mest dramatiske tvangsinngrep en stat kan iverksette, og skal underlegges streng kontroll. Arbeiderpartiets konkrete forslag til forbedringer og forsterkninger har så langt ikke vunnet gehør i regjeringa. Statsråden sier i sin redegjørelse at barnevernssaker er blitt en omdømmebelastning for Norge. Det er ikke sakene som er belastningen, det er systemet. Skal vi lykkes med å forbedre omdømmet, må menneskerettighetene styrkes for foreldre og barn. For å styrke rettssikkerheten foreslår vi en søknadsbasert ordning for sakkyndige, klarere krav til advokater som bidrar i barnevernssaker, økt brukermedvirkning og at haste- og akuttsaker alltid skal underlegges annenhåndsvurdering av en ytre instans.

Vi vil også fremme forslag om å få nedsatt et ekspertutvalg, som skal foreta en gjennomgang av rettssikkerheten i alle deler av norsk barnevern. Formålet er å forsterke rettssikkerheten i barnevernet generelt og å få vurdert EMD-dommene spesielt.

Systemsvikten i barnevernet handler også om alvorlig ulikhet i tilbud avhengig av bosted, etnisitet, kultur og klasse. Forskning viser at familier med høy grad av levekårsstress og utfordringer på grunn av dårlig økonomi og språkbarrierer ikke møtes på samme måte som familier med høy utdanning. At familier med ulik kulturbakgrunn og vår egen urbefolkning ikke får samme tilbud som andre, er også et alvorlig rettssikkerhetsproblem.

Vi støtter fullt og helt opp om en styrking av utdanningen og kompetanseheving slik regjeringa foreslår, og de forslag som ligger til behandling i neste uke. Men det endrer ikke behovet for flere ansatte i det kommunale barnevernet. Flere ansatte er en forutsetning for å lykkes. Jeg merket meg at statsråden sa følgende i redegjørelsen:

«Opposisjonen har flere ganger pekt på innføring av bemanningsnorm og øremerking av midler til flere stillinger som de viktigste virkemidlene for å heve kvaliteten i barnevernet.»

– Det er fint at statsråden har merket seg opposisjonens gjentatte forslag om å øke bemanningen med flere stillinger. Det som undrer meg, er at han ikke nevner at

opposisjonens synspunkt deles av Barneombudet, barnevernsbarnas organisasjoner, ansattes organisasjoner og heierna-kampanjen. Behovet for flere ansatte er ikke en slags fiks opposisjonsidé, det framføres av alle andre aktører enn regjeringspartiene.

Sårbare barn og familier som sliter, trenger ofte kvalifiserte og gode voksne med nok tid til å skape den tilliten vi alle mener de skal få, og som de skal klare å etablere, forebygge godt og å utvikle tilbud tilpasset det enkelte barn.

Det er fint at statsråden nå nevner at han er i gang med å håndtere Stortingets vedtak om å styrke det offentlige og ideelt drevne barnevern på bekostning av det kommersielle. For Arbeiderpartiet er hvert barn og hver familie unik. Barnevern er ikke egnet for stykkpris, anbud, kommersiell drift og fortjenestemotiver. Bevilgninger til barnevern bør brukes på utvikling av et bedre barnevern, ikke på kommersiell drift.

Til slutt: Tidligere denne måned ble vi gjort kjent med rapporten «Det var ikke bare ferie», som er overlevert regjeringa. Dette er i alle fall den tredje rapporten som omhandler barn som er etterlatt i utlandet mot sin vilje. Rapporten beskriver grusomme opplevelser, som absolutt ingen barn skulle vært utsatt for. Denne rapporten krever umiddelbar handling. Jeg ser fram til å høre hvilke strakstiltak statsråden vil iverksette.

– Jeg tar herved opp Arbeiderpartiets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har dermed teke opp dei forslaga ho refererte til.

Silje Hjemdal (FrP) [12:00:00]: Jeg vil takke statsråden for en god og grundig redegjørelse. Det var fint at vi fikk den her i Stortinget. Jeg må også si at engasjementet virker ekte, som hos mange av oss andre her i salen, både for barna og for familiene som har behov for hjelp.

I likhet med statsråden ønsker også jeg å trekke fram at en vedvarende negativ oppmerksomhet vil kunne føre til at enkelte som har et behov for hjelp, vegrer seg for å ta kontakt. Det er blitt en utfordring at folk som jobber i barnevernet, kvier seg for å gå på jobb, og at folk som egentlig kunne hatt behov for å gå tidlig i dialog med barnevernet for å få hjelp, ikke tør fordi ordet «barnevernet» er blitt såpass belastende som det er blitt. Det er dessverre fordi det er enkeltsaker som har blitt håndtert fryktelig dårlig. For dem som ikke får riktig hjelp, eller for dem som opplever at rettighetene deres settes til side, er det en veldig liten trøst at de fleste saker behandles på en god måte. Vi har ingen barn å miste, og ingen familier skal bli forsømt eller bli behandlet på en dårlig måte.

Når vi diskuterer barnevernet, blir det ofte til at vi fokuserer på det som ikke fungerer, og det er jo fordi vi

alle sammen ønsker å hjelpe – ikke minst med problemene, men også til riktig tid. Selvfølgelig blir vi frustrerte når vi får høre om barn og familier som opplever at barnevernet er noe helt annet enn en hjelp. Rapport på rapport har vist oss hvor feilene ligger, hvor sviktene skjer, og hvor sviket har vært stort. Dette er faktisk livet. Det er livet fra en barndom og det man tar med seg gjennom hele oppveksten. Det er familien din. Det er klart at vi skal ta det på det aller største alvor i denne sal.

Men jeg må også nok en gang rette blikket ut i kommunene. Jeg var som kommunepolitiker i Bergen med på å ta initiativ til at man skulle ha en gjennomgang av enkeltsaker i Bergen, der det var begått feil av barnevernet – til stor politisk frustrasjon for en del av de andre partiene. Heldigvis fikk vi flertall i bystyret, og resultatet ser vi i dag: ganske graverende tilfeller. Det som kanskje er mer skremmende, er at i utgangspunktet ønsket byrådet i Bergen bare å legge denne rapporten i en skuff. Det sier kanskje litt om holdningene til enkelte kommunepolitikere.

For en liten stund siden hadde jeg en samtale med ordføreren i Samnanger, en kommune rett utenfor Bergen. Jeg vil tro at de fleste i denne salen har fått med seg hva som har skjedd i Samnanger. De ordene jeg har lyst til å bruke, er rett og slett ikke parlamentariske uttrykk som det går an å gjengi fra denne talerstolen, så jeg skal prøve å si det på en pen måte: Det som har skjedd i Samnanger, er et skrekkeeksempel som alle politikere og kommuner burde lære av.

Jeg må berømme de politikerne som har turt å ta fatt i dette. Jeg vet at politikerne i Bergen som prøvde å løfte fram dette, politikerne i Samnanger som ønsket å grave mer i dette, møtte ganske sterke krefter fra fagmiljøet og også fra andre politikere som rett og slett bare ikke ønsket at barnevernet skulle bli gått etter i sømmene. Jeg tror den største bjørnetjenesten vi politikere kan gjøre oss, er at vi, når vi vet at det blir begått feil, ikke tør å undersøke nærmere hvorfor det er blitt sånn, og hva man kan lære av de feilene som er gjort, noe som gjør at man faktisk kan bli bedre. Det jeg egentlig ønsker å avslutte dette første innlegget med, er rett og slett at vi må tørre å heie på politikerne som tør å pirke i dette.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:05:27]: Barnevern er et viktig, stort, vanskelig, mangesidig, komplekst og sårt felt, også for oss politikere. Om barnevernet vårt feiler, kan det ha ekstremt alvorlige konsekvenser, og det er vårt ansvar.

Jeg tror at vårt barnevern er av de beste i verden, og at det gjøres veldig mye godt og riktig arbeid rundt om i hele landet i barnevernet vårt. Det pekte også ansvarlig statsråd på i sin redegjørelse, som vi i dag debatterer. Men statsråden måtte innrømme at det er mye som vir-

kelig ikke er godt nok på en hel del områder, som feil begått av barnevernet i saker vi er dømt for i Den europeiske menneskerettsdomstol, at det er store kvalitetsforskjeller i barnevernet mellom kommunene, og at en hel rekke tilsynsrapporter har pekt på kvalitetsmessige og strukturelle utfordringer, bl.a. når det gjelder samhandling mellom ulike tjenester på ulike forvaltningsnivå.

Altfor mye av den hjelpen som gis, er dessverre fragmentert og for lite tilpasset barnet og familiens behov, og det har i det siste også vært rystende avsløringer i deler av institusjonstilbudet. Ikke minst har media avslørt mange forferdelige barnevernshistorier hvor jeg mener barnevernet vårt har sviktet. Svikt og feil, og med det skade, er også dokumentert i mange andre revisjoner og rapporter ved tilsyn. I tillegg har de ansatte i det siste mobilisert for å peke på alt som ikke fungerer fra deres ståsted, og fosterfamiliene sliter med at deres område ikke er lovregulert. På toppen kommer utfordringene med at barnevernet vårt ikke har all verdens omdømme internasjonalt om dagen.

At så mange feil og vonde skjebner avdekkes i barnevernet, svekker naturlig nok tilliten til barnevernet, og det er farlig. For vi må ha et barnevern befolkningen har tillit til, ellers blir det enda vanskeligere både å drive og å rekruttere til godt barnevern. Krympende tillit i befolkningen er nok også et resultat av den store mobiliseringen på sosiale medier mot barnevernet vårt av mennesker som av ulike grunner ønsker å kritisere det. Jeg vet at mange kan ha gode grunner til å kritisere barnevernet og mener deres stemme er veldig viktig, men dessverre er en hel del av kritikken i slike fora hatefull, konspiratorisk og full av grove beskyldninger, noe som etter min mening ikke bidrar konstruktivt i jobben med å forbedre barnevernet vårt, og som også rammer Norge internasjonalt.

Jeg har nå belyst noe av det som lugger i barnevernet, og det er etter min mening altfor mye som lugger altfor mange steder til at jeg ble beroliget av statsrådets redegjørelse, enda han vektla alt arbeidet som gjøres for å forbedre situasjonen. Mye av det er vel og bra, men vi gjør langt fra nok, og jeg opplever at skiftende regjeringer, også den rød-grønne, har brukt mye tid på brannslukking på dette feltet, selv om det har vært reformer og lovarbeid i gang. Jeg opplever egentlig at vi som nasjonalforsamling må skjerpe oss og løfte dette feltet med dets altfor mange utfordringer mye mer og bedre, i fellesskap. For selv om jeg vet at statsråden og alle partiene i salen virkelig brenner for å forbedre barnevernet vårt, tror jeg ikke at vi får det raskt nok til om vi skal fortsette sånn som nå, med utredninger av enkeltstående felt, etterfulgt av noen mer eller mindre effektive tiltak for å forbedre de verste funnene, altså brannslukking.

Vi trenger derfor snarest å få nedsatt et uavhengig granskningsutvalg som kan gjøre en helhetlig og grundig gjennomgang av hele barnevernsfeltet, slik Befringutvalget gjorde for 20 år siden, og som jeg la fram et representantforslag om på tirsdag. Om det er én sektor som trenger en slik granskning nå, er det denne. Vi politikere må ikke, som representanten Silje Hjemdal sa, være redde for å få alle fakta på bordet på et så alvorlig felt, både feil og mangler. Vi må bare være glad for deretter å få anbefalt fra uavhengige granskere hva vi bør gjøre. Disse vil selvfølgelig kunne lene seg på alle de rapportene som allerede er utført på enkelte områder i det siste, og samtidig se disse i sammenheng og sørge for ytterligere utredninger på andre områder, og – veldig viktig – se på EMD-dommene og -sakene med uavhengige øyne.

Jeg tror en slik granskningskommisjon vil løfte barnevernet som tema politisk og ikke minst styrke tilliten til barnevernspolitikken i befolkningen, for det trengs. Jeg håper derfor både statsråd, regjering og storting ser at det at vi får en slik omfattende granskningsrapport på bordet, er det som må til om vi skal klare å gjøre mer enn å drive med brannslukking. Det fortjener de berørte barna, det fortjener familiene deres, det fortjener de ansatte i barnevernet, som står på, og som da også ville få mye uavhengig ros, det fortjener fosterfamiliene og de som har omsorg for barna i institusjonene, og det fortjener befolkningen.

Camilla Sørensen Eidsvold (SV) [12:10:44]: En av de mest standhaftige blomstene som finnes i enhver hage i Norge, er løvetann. Det er derfor, på grunn av deres vakkerhet og styrke, de mest sårbare barna blant oss kalles løvetannbarna.

Jeg vil takke statsråd Ropstad for en god og grundig redegjørelse. Det er særlig viktig akkurat nå. SV er glad for flere av tiltakene som er gjort i forbindelse med covid-19, og da særlig muligheten for å ta kontakt med hjelpetelefoner og chattetjenester hele døgnet. Det er flott at man har kommet fram til at det skal gjelde året ut, men vi håper at det skal gjelde i mange år framover. Det er ikke mellom kl. 8 og 16 det eventuelt brenner, det kan like godt være mellom kl. 16 og 8 – på natten – for disse barna.

Kunnskap gir mulighet til å gjøre ting riktigere, og det er særs viktig når man jobber med løvetannbarna. Koronakrisen har gått hardt ut over barn og unge, med stengte skoler, barnehager og fritidstilbud og sterke begrensninger i sosial kontakt. Det er særs krevende for barn og unge i sårbare familier. Når familiene sliter, forældrene mister jobben eller blir permittert, rammer det barnet hardt. Mange barn og unge var utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner allerede før denne krisen. Mange rapporterer om store psykiske problemer. I til-

legg viste de nyeste tallene fra 2018 at over 110 000 barn lever i fattigdom. Dette tallet har mest sannsynlig økt gjennom 2019 og gjennom den økonomiske krisen vi står i nå, og den vil føre til en eksplosjon i antall fattige barn.

Vi vet at veldig mange av de sårbare barna kommer fra disse familiene. Derfor er dette bildet av en løvetann komplekst. Den kan ha sterke røtter, lange røtter og nydelige, store blomster. Den kan også være liten og stutt, men den gir seg ikke. Som fostermor har jeg sett nådeløse hverdager der et lite barn på seks år åpnet kjøleskapet 50 ganger om dagen for å være overbevist om at det var like mye mat i det kjøleskapet hver gang han åpnet det. Det tok uker før han skjønnte at det var en realitet.

SSBs undersøkelser om hvem som rammes hardest av krisen, viser tydelig at de med begrensede ressurser er klart overrepresentert. Det er store forskjeller mellom kommunene i hvordan disse blomstene og familiene følges opp. Vi ser allerede at mange kommuner sliter med pandemiens økonomiske konsekvenser.

SV har tidligere fremmet et bemanningsforslag om en økning over en fireårsperiode for at opptappingen for ansatte i barnevernet kan bli det den skal være. Frihet er ikke i disse tider å overføre midler til frie inntekter, det er å øremerke disse midlene til de barna og de løvetennene som trenger det mest.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:15:08]: Mange familier har fått en vanskeligere hverdag i kjølvannet av koronasituasjonen, og vi har ennå ikke kommet ut på den andre siden. Det kommer til å ta tid før alt blir bra igjen.

Kristelig Folkeparti er svært bekymret for de familiene som allerede var sårbare og skjøre før korona, da disse har en større sjanse for å kollapse når de blir utsatt for nok en påkjenning. Samtidig er vi også redd for at mange familier som har fungert godt fram til nå, har blitt utsatt for et vendepunkt som potensielt sett kan få store konsekvenser. Vendepunktet kan f.eks. være at en av familiens omsorgspersoner har blitt rammet av viruset, eller at familiens hovedforsørger mister jobben. På den måten kan familier som i utgangspunktet er robuste, komme i krise. Kristelig Folkeparti er opptatt av å hjelpe disse familiene slik at de kommer seg på beina igjen, og aller helst i enda bedre stand enn før koronaviruset traff oss.

Med dette bakteppet er jeg glad for at barne- og familieministeren holdt en god og grundig redegjørelse for Stortinget på tirsdag om den nåværende situasjonen i barnevernet. Barnevernet er et av de viktigste sikkerhetsnettene vi har nettopp for familier og barn i krise. Viktigheten av et godt omsorgssystem kan ikke understrekes nok. Ett barn som opplever en vond barndom, er

ett for mye, nettopp fordi en god barndom varer livet ut. Et barn som har fått kjærlighet og trygghet i oppveksten, gir dette videre til sine barn, og slik går god omsorg i generasjoner og får enorme ettervirkninger.

Barn har et stort iboende potensial, og det er de voksnes jobb å sørge for å legge rammene til rette, slik at barna får utløst dette potensialet. Nåtidens barn er framtidens voksne, og det er de som skal bære videre den jobben vi har startet på, bl.a. med å løse noen av vår tids store utfordringer, som klimakrisen og flyktningkrisen. God omsorg er med andre ord livsnødvendig for det enkelte barn, og også for verdenssamfunnet som helhet.

Nettopp derfor er jeg glad for at vi har barne- og familieminister Ropstad ved rattet for barnevernet. Med den nye barnevernloven og flere andre tiltak sørger regjeringen nå for at et økt antall barn blir sett og får en god oppvekst. Ikke minst er jeg glad for at vi har så mange gode mennesker og fagpersoner som jobber tett på barna rundt om i kommunene – i barnevernet, på skolen og i barnehagen. De gjør en fantastisk jobb, og vi burde trekke dem fram mye oftere enn det vi gjør.

Samtidig kan vi ikke feie under teppet at barnevernet i Norge har utfordringer. De barnevernsansatte er bare så gode som det systemet de jobber i. Her har vi politikere en viktig jobb, nemlig å sørge for at systemet er best mulig tilrettelagt for at familier kan holde sammen, og at barn i sårbare og utsatte situasjoner skal få rett hjelp til riktig tid.

Tidlig innsats er avgjørende om vi skal gi barn en god oppvekst. Vi må, som det ble understreket i redegjørelsen, styrke forebyggende hjelpetiltak og gjøre dem mer treffsikre, slik at utfordringene som familiene opplever, tas tak i på et tidlig stadium og før omsorgsovertakelse blir et faktum. Jeg er med andre ord glad for at regjeringens mål er at flest mulig barn kan vokse opp i egen familie, fordi foreldrene er de viktigste omsorgspersonene i barnets liv.

Tidlig innsats og forebygging var også et hovedpunkt da Ropstad omtalte den nye barnevernloven, som har som formål å gi barn økt rettssikkerhet. Jeg synes det er bra at han også her trekker fram det bærende prinsippet om viktigheten av nettverket og ressursene barnet og familien har rundt seg. Det er viktig både for å kunne sette inn tiltak godt tilpasset det enkelte barn og familiers behov og for å ivareta relasjoner for barnet dersom det er behov for tiltak utenfor hjemmet.

Vi må også styrke kvaliteten i tjenestene på tvers av kommunegrensene, for hvor barnet bor i landet, skal ikke være avgjørende for hvor god hjelp barnet får. Flere rapporter har pekt på at dette er en utfordring, og nå tas det tak i.

Familien som grunnpilar, gode og treffsikre hjelpetiltak, tidlig innsats – det koster så uendelig mye mer å

reparere enn å forebygge. Derfor er Kristelig Folkeparti opptatt av å styrke familiene på alle måter vi kan. Statsrådens redegjørelse viser at regjeringen har store ambisjoner for å løfte omsorgskvaliteten i barnevernet. Det trenger vi, ikke minst fordi koronasituasjonen har avdekket hvor viktig familien er på godt og på vondt. God omsorg er livsnødvendig, for storsamfunnet, for lokalsamfunnet, for familiene og for det enkelte barn.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:20:16]: Jeg vil takke for gode innlegg og god diskusjon.

Det var vel representanten Sem-Jacobsen som begynte med den beskrivelsen at vi har blant verdens beste barnevern, men selv et av verdens beste barnevern kan bli bedre. Det deler jeg fullt ut. Som jeg sa i min redegjørelse, er det derfor vi er så opptatt av å gjennomføre alle de tiltakene vi er i gang med, fordi vi ønsker å forbedre barnevernet til det beste for de sårbare ungene.

Jeg skal prøve å svare litt på de ulike innleggene som har vært. Representanten Ørmen Johnsen løftet fram behovet for kvalitet og gode institusjoner og å unngå flytting, enten det er i fosterhjem eller det er i institusjon. Jeg deler fullt ut det engasjementet. Som jeg også sa i redegjørelsen min, er det noen av de mest sårbare som havner i fosterhjem og ikke minst i institusjon. Det er enormt viktig at vi får bedre kunnskapsgrunnlag, og at vi blir enda bedre til å gi dem det tilbudet de skal ha.

Hun løftet også fram det som er forslag nr. 1, om barnekonvensjonen inn i barneloven og barnevernloven. Jeg deler fullt ut det engasjementet som fremmes. Det er helt naturlig at forslaget til ny barnevernlov, og også barneloven som vil komme etter hvert, skal være i tråd med barnekonvensjonens prinsipper. Det legger jeg allerede tung vekt på og kommer til å følge opp.

Til representanten Kari Henriksen: Jeg får jo begynne med å si at jeg er glad for at hun sier at det gjøres mye bra. Det tar vi med oss. Så er jeg også glad for at Arbeiderpartiet fremmer ulike forslag, og har gjort det over lengre tid, fordi det også viser en vilje til å gjøre endringer og forbedre barnevernet. Jeg skal prøve å gå igjennom noen av forslagene som representanten omtaler og løfter fram. Samtidig vil jeg også si at det er litt krevende, synes jeg, når det er så store dilemmaer som det er på et felt som dette, at en gjør det gjennom løse forslag i salen.

Når det gjelder forslag nr. 2, om å innføre kvalitetskrav for advokater osv., vil jeg bare si til Stortinget at i arbeidet med ny barnevernlov har vi sett på endringer som kan åpne for å gi informasjon om advokater som er godt kvalifiserte i barnevernssaker. Dette er noe som vi jobber med, på kanskje en litt annen måte, men det følges iallfall opp i ny barnevernlov.

Forslag nr. 3, om å gjennomgå ankemuligheter og vurdere kriteriene for hvor ofte en sak kan ankes, er også

en tematikk som vi ser på i forbindelse med ny barnevernlov.

Forslag nr. 4, som angår akuttvedtakene og at det skal underlegges en annenhåndsvurdering av en ytre instans: Jeg bare minner om at ved akuttvedtakene er det helt avgjørende – når det er akutt – at det handles raskt. Derfor har vi heller ikke tid til store prosesser. Det er kvalitetsmekanismer i dag – det godkjennes av fylkesnemnda, og det kan også påklages dit.

Forslag nr. 6, som handler om brukervedvirkning: Der må jeg bare innrømme at jeg er litt usikker på hva det egentlig tenkes på. Det er jo lovbestemt medvirkning. Bufdir har brukerråd, eller utvalg. Hvis det er snakk om et brukerråd i kommunene, vil jeg iallfall hevde at det bør utredes før en eventuelt vedtar det. En har også advokat for både foreldre og barn.

Forslag nr. 7, om et eget utvalg som knytter seg opp mot dommene i EMD: Der vil jeg også minne om at Høyesterett nettopp har tolket tre av EMD-dommene. Det er også en viktig tolkning som jeg kommer til å sende ut til kommunene for at de skal følge opp de viktige innvendningene og læringspunktene vi har. EMD har også tatt opp en sak til storkammerbehandling, og vi – som jeg omtalte i redegjørelsen – anker også to. Så her er det noe som utvikles hele tida. Som representanten Ørmen Johnsen også var inne på, er dette noe av det Norges institusjon for menneskerettigheter og Universitetet i Bergen hjelper oss med for nettopp, som jeg sa i redegjørelsen, å sikre at den nye barnevernloven tar disse menneskerettighetsaspektene inn i dette arbeidet. Så jeg er usikker på om et utvalg er det som tjener saken best.

Åslaug Sem-Jacobsen var opptatt av et granskningsutvalg. Det er ikke et helt nytt forslag. Jeg vil bare minne om at vi gjør en rekke endringer som jeg mener er veldig viktige å gjøre, og så skal vi, siden det er kommet et representantforslag, kunne ta den diskusjonen på et senere tidspunkt.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Camilla Sørensen Eidsvold (SV) [12:25:36]: Hvordan vil regjeringen sikre bemanning i den kritiske økonomiske situasjonen kommunene står i nå?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:25:45]: Vi har sagt tydelig at når det gjelder de ekstra utfordringene som går på covid-19-situasjonen, er vi beredt på å kompensere for de ekstra utgiftene. Der har vi også satt ned et eget utvalg, sammen med KS, for å identifisere hva de ekstra utgiftene er.

Stortinget har allerede bevilget – det er vel – over 6 mrd. kr, og det kommer en ny fase 3-pakke fra regjeringa i morgen. Så jeg er sikker på at diskusjonen om det også kommer til å gå i Stortinget.

Siden jeg har litt tid igjen, vil jeg også svare på det representanten var inne på med ansatte. Som jeg sa i min redegjørelse, mener jeg at det er en av de grunnleggende suksessfaktorene, at det er nok ansatte. Fra 2013 til 2018 har det kommet 1 300 flere ansatte i barnevernet. Det synes jeg er bra. Det viser at kommunene tar sitt ansvar, og det har vi også vært opptatt av å legge til rette for.

Camilla Sørensen Eidsvold (SV) [12:26:52]: Jeg regner med at statsråden vet om aksjonen #heierna. Den er nå halvannet år gammel, og er en aksjon som går på bemanning. Det er fint at regjeringen og statsråden mener at man har nok ansatte, men denne aksjonen viser jo at vi ikke treffer mål. Vi vet jo også at har man ansvaret for for mange av disse barnevernsbarna, mister man både fokuset og muligheten til å se det hele mennesket, som hvert av disse barna er. Derfor er vi litt mer interessert i hvordan man skal løse det. Hvis man mener at frie midler er det som skal til, med tanke på frie inntekter til kommunene, er regjeringen da sikker på at disse pengene kommer fram til barnevernet, der de skal være?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:27:43]: Takk for et viktig spørsmål. Som jeg sa, er i hvert fall tallenes tale at det fra 2013 til 2018 er kommet 1 300 nye stillinger rundt om i kommunene. Og hvis en ser på den årlige veksten her, så er den faktisk også større enn da den rød-grønne regjeringa brukte øremerking. Så vil jo jeg hevde at kommuneøkonomien har vært ganske god de siste årene. Det er krevende å si at den er god, for som tidligere kommunepolitiker vet jeg at det alltid er stramme budsjetter, men det viser iallfall at kommunepolitikerne selv har prioritert det.

Jeg mener også, når en diskuterer dette med øremerking opp mot frie inntekter, at en ulempe med øremerking, eller en norm, er at en lager et slags snitt, iallfall når det gjelder norm, når en stiller noen krav til hvordan den skal utformes, som ikke nødvendigvis passer i alle kommunene. Og når Stortinget har sagt at det er kommunene som skal ha et såpass stort ansvar for barnevernet, er det viktig at de får det. Men da fordrer det at de har økonomi, og det fordrer at de prioriterer det. Derfor tror jeg dette med kommunepolitikere, som flere representanter har vært inne på, er veldig viktig for at det skal gå bra for barnevernet.

Kari Henriksen (A) [12:28:47]: Rapport på rapport beskriver kritiske forhold i barnevernet, noe statsråden selv pekte på i redegjørelsen. De økonomiske forskjellene i Norge øker som et resultat av denne regjeringas politikk, og vi vet at kriser vil ramme sosialt skjevt, og ulikheter vil øke kraftig hvis vi ikke har kraftige politiske tiltak for å motvirke det.

Forskning viser at barn i velstående familier, som jeg sa i innlegget mitt, også får bedre tilpassede tiltak enn andre. Likevel omtalte ikke statsråden rettferdig fordeling og utjevning av sosiale forskjeller én gang i sin redegjørelse. Vi ser tvert imot en fordelings- og privatiseringspolitikk fra denne regjeringa som bidrar til økte forskjeller.

Arbeiderpartiet har i sin kvalitetsreform for barnevernet foreslått at klassperspektivet tas inn i utdanningene. Manglende kunnskap om fattigdom, levekårsstress og sosial bakgrunn påvirker samhandlingen mellom barnevern og brukere. Dette stemte regjeringa imot. Hvorfor?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:30:00]: Kompetanseheving har jo vært et av de punktene som det nesten oftest snakkes om i denne sal, og jeg tror det er nettopp fordi det, sammen med bemanning, som vi diskuterte i stad, er noe av det mest avgjørende for at de ansatte gir riktig hjelp til rett tid. Jeg vil også si at jeg tror de 90 mill. kr som vi bruker på kompetanse, vil være viktige nettopp for forståelse – enten det er av fattigdom, av minoriteter, annen kultur, andre verdier, religion. Det er ekstremt viktig at de ansatte klarer å møte de familiene og de ungene på en god måte.

I tillegg til det er det også kompetansestrategien, der vi har ute på høring å stille krav til mastergrad eller bachelorgrad på institusjon, noe av det jeg tror vil bidra til at barnevernet treffer enda bedre avgjørelser, sammen med sånt som DigiBarnevern, som gjør at en vil få en bedre systematikk i saksbehandlingen, slik at vi forsikrer oss om at en er innom de ulike punktene. Så jeg mener at dette er noe av det som ivaretas godt i disse satsingene.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Silje Hjemdal (FrP) [12:31:15]: Det var ikke så lett å få replikk i dag. Det er noe feil med dataanlegget, ser det ut som.

På mandag ble nok en knusende rapport om barnevernet lagt fram. Det gjelder bl.a. et spørsmål som både jeg og representanten Himanshu Gulati har vært veldig opptatt av her på Stortinget. Det gjelder barn som blir sendt til utlandet mot sin vilje og uten mulighet for å komme hjem, mange ganger til tvangsekteskap, andre ganger til koranskoler. Nå kan vi lese at barnevernet faktisk har vært med på å betale flybilletten for disse turene. – Slapp helt av, jeg skal utfordre byråd Inga Marte Thorkildsen på hvordan dette kan skje i en kommune, men jeg vil også vite hva slags tiltak statsråden vil sette i verk for å få bukt med dette.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:32:18]: Tusen takk for viktige spørsmål. Dette er et engasjement som jeg deler fullt ut. Derfor var jeg med og mottok rapporten og hadde innlegg der. Ikke minst har vi bestilt et arbeid fordi vi er opptatt av hvordan vi på en bedre måte kan hindre at barn blir utsatt for det jeg vil kalle kanskje sitt livs verste mareritt: å bli etterlatt i utlandet eller bli utsatt for omsorgssvikt på den måten. Derfor vil jeg bare si at jeg håper det som kommer fram i rapporten, er unntakstilfeller, for barnevernet skal ikke under noen omstendighet bidra til at barn kan bli utsatt for vold eller overgrep i forbindelse med utreise fra Norge. Nå fikk vi den rapporten på mandag, og jeg kan bare love representanten at det er noe vi kommer til å følge godt opp.

Når hun spør om hvilke tiltak en jobber med nå, vil jeg igjen peke på dette med kompetanse. Her handler det om relasjonskompetanse, om å bygge tillit i minoritetsmiljøene – for skal en klare å hindre at noen faktisk velger å gjøre noe slikt mot ungene sine, er det viktig å nå dem og kunne snakke med dem.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:33:35]: I denne debatten, og også i saken før, har det vært vist til et utall av rapporter som viser negative ting. Jeg er ikke i tvil om at departementet og direktoratet virkelig prøver å ha oversikt over alt dette, men forholder seg til det litt sånn enkeltstående. Det er nettopp derfor jeg ønsker et ordentlig granskingsutvalg som er uavhengig, og som kan se på alt dette i en helhet. Jeg gleder meg over at ministeren i hvert fall ikke var avvisende, og jeg tror det kan være noe hele Stortinget kan stå sammen om.

Nå vil jeg rette oppmerksomheten mot en annen type rapportering, som hele tiden har handlet om at barn ikke blir hørt. «Glassjenta»s rapport het «Dei forsto meg ikkje», Helsetilsynets rapport i 2018 het «Barnets synspunkt når ikke frem», og sist fredag kom det en ny rapport fra Bufdir som viser at fire av ti barn fortsatt ikke blir hørt. Hvorfor blir fire av ti barn fortsatt ikke hørt?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:34:42]: Først vil jeg bare si at kanskje ikke alle, men de fleste av disse rapportene er bestilt av oss nettopp fordi vi ønsker mer kunnskap. Vi vet at det er utfordringer, og vi ønsker å vite mer for å kunne gjøre mer. Derfor er det ikke slik at dette bare er enkeltdokumenter som vi ikke har kontroll på. Dette er satt inn i en stor sammenheng, og vi opplever at vi har god oversikt over mange av utfordringene, og vi ber om kartlegginger, utredninger og dokumentasjon der vi mener det må gjøres mer. Derfor har jeg også pekt på barnevernsloven, Kompetanseløftet, DigiBarnevern, bedre samarbeid mellom barnevern og helse, som vi diskuterte tidligere i dag, og fosterhjemsarbeidet. På felt på felt mener jeg at vi gjør veldig

mye riktig. Det er viktig fordi det må gjøres nå, noe mange er opptatt av, og så får en ta diskusjonen om en eventuell egen utredning, som jeg vet vil ta lang tid og ikke vil kunne følges opp på lang tid.

Når det gjelder medvirkning, som var det konkrete spørsmålet, er det tatt inn i loven, og disse undersøkelsene var før det. Jeg håper at det at det er tatt inn i loven, gjør at det bedres, men det er noe vi må se på.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tage Pettersen (H) [12:36:08]: La meg først få takke statsråden for en grundig redegjørelse, hvor han tegnet et troverdig og ikke minst ærlig bilde av tilstanden i barnevernet. Mye går godt, som flere har vært inne på, men samtidig er det mange områder vi som politikere må ta tak i. Det er dessverre ikke raske veier til målet, men kompetanse og kapasitet er noe vi må løfte videre. Vår jobb er å legge til rette for at alle barn og ungdom opplever trygghet.

NRK omtalte denne uken en fersk rapport fra en ekspertgruppe – som representanten Hjemdal også var inne på i replikkordskiftet – som konkluderte med at det gjøres en for dårlig jobb med å hindre at barn og unge blir tvangssendt til koranskoler. Det slås fast at arbeidet er for dårlig både på langsiktig forebygging med godt barnevernsarbeid og hva gjelder samarbeid mellom skole og hjem. Forsker Anja Bredal uttalte at de har sett et barnevern som i noen tilfeller har støttet familier som sender barna sine til koranskoler i Somalia.

Slik kan vi selvfølgelig ikke ha det. Årsakene kan være mange, men åpenbart handler mye om manglende kompetanse og kulturforståelse på området. Jeg er derfor glad for at statsråden i sin redegjørelse berørte disse områdene og fortalte at det i disse dager bl.a. er sendt ut forslag til nye kompetansekrav på høring.

Mer kompetanse vil ruste de ansatte til å løse sine oppgaver enda bedre. Det er også verdt å trekke fram at det i år er bevilget over 90 mill. kr til etter- og videreutdanning i sektoren. Statsråden var også tydelig på at det er et viktig mål å øke tilliten til barnevernet i familier med nettopp minoritetsbakgrunn. Kulturforståelse og relasjonskompetanse var to områder som ble trukket fram. Det må være et grunnleggende prinsipp at barns språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn skal ivaretas i barnevernet.

Konkret vil jeg løfte fram to tiltak som også er på plass. Det første er det nye etterutdanningstilbudet i minoritetskompetanse, som vil bli tilbudt utvalgte kommuner. Det andre er ny forskrift om læringsutbytte i barnevernsutdanningen, hvor det er presisert at studente-

ne skal få kunnskap om urfolk, etniske minoriteter og flykningers livssituasjon og rettigheter.

Det gjøres svært mye godt arbeid i barnevernet, men som flere har vært inne på her i dag, er det ikke de historiene som kommer på trykk. Sist jeg sa akkurat det samme fra denne talerstolen, fikk jeg flere telefoner fra mennesker der ute som mente at jeg tok fullstendig feil og ikke visste hva jeg snakket om. Jeg har selvfølgelig full forståelse for deres situasjon og deres opplevelser. Samtidig er det også er min jobb som politiker å løfte fram at alt ikke er håpløst – samtidig som vi jobber for å bedre nettopp det samme barnevernet.

Anne Karin Olli (H) [12:39:22]: Jeg vil også benytte anledningen til å takke statsråd Ropstad for en grundig redegjørelse, og ikke minst for hans engasjement for de sårbare barna. Jeg er glad for at statsråden framhevet at det jobber dyktige og dedikerte mennesker i barnevernet rundt omkring i hele landet.

Det er, som statsråden påpeker, ikke de gode historiene vi hører om. Vi hører om det som ikke går så bra. Barnevernet er, sammen med barnehager, skoler, helsestasjoner, skolehelsetjenesten og flere av hjelpetjenestene, det viktigste sikkerhetsnettet for de aller mest sårbare barna.

Jeg mener, som statsråden, at foreldre i de fleste tilfeller er de viktigste omsorgspersonene i et barns liv. Men foreldres forutsetninger er ikke like i utgangspunktet. Ens egen oppvekst, eller opplevelser man har hatt, kan gjøre det vanskelig å være en god omsorgsperson, enten i en periode i livet eller over lengre tid. Da er tidlig innsats – eller tidlig intervensjon, som det også kalles – helt avgjørende for hvordan barnets utvikling vil bli videre.

Barnevernet gjør en fantastisk jobb de fleste ganger. Men ofte kommer barnevernet inn i bildet når mye allerede har gått galt. Det er på helsestasjonen, i barnehagen og på skolene man treffer barna først. Et godt barnevern avhenger av at de andre tjenestene rundt barna ser hvert enkelt barn og har kompetanse til å sette inn tiltak der det trengs – i samarbeid med barn og foreldre, andre hjelpetjenester og barnevernet. Alle jobber med de samme barna, og alle jobber for barnets beste.

Men noen ganger er det beste for barnet å ikke bo sammen med foreldrene. Da er det viktig å ta inn over seg ett forhold. I mine 20 år som helsesykepleier har jeg møtt mange barn og deres foreldre. Jeg har ikke møtt én forelder som ikke ønsket å være en god forelder for sitt barn. Det er deres bagasje, eller omstendigheter, som gjør at man ikke klarer å være den omsorgspersonen man gjerne vil. Derfor kan jeg ikke understreke sterkt nok hvor viktig og avgjørende tidlig innsats er for de mest sårbare barna og deres familier. Det vil spare sam-

funnet for store ressurser, og ikke minst – og det viktigste av alt – vil det spare enkeltmennesker for stor smerte og påkjenninger videre i livet.

Til slutt vil jeg berømme regjeringen for å fokusere på familier med minoritetsbakgrunn. Vi vet at mange minoriteter har mindre tillit til storsamfunnet, og dermed også til hjelpeapparatet. Derfor er jeg særdeles glad for at regjeringen legger stor vekt på å øke ansattes kulturførståelse og relasjonskompetanse, og at det i barnevernsutdanningen er krav om at studenter skal få kjennskap til urfolk, etniske minoriteter og flykningers livssituasjon og rettigheter.

Det er også gledelig at det åpnes for å vurdere hvordan kulturelle brobyggere kan bidra til å styrke tilliten og samhandlingen mellom offentlige tjenester og brukere. Jeg vet at det er høstet gode erfaringer med brobyggertjenester for den til nasjonale minoriteten rom.

Trond Giske (A) [12:42:45]: Det er flere ting i statsrådens redegjørelse som går i riktig retning, i den retningen som Arbeiderpartiet har etterlyst over lang tid, bl.a. ettervern i lengre periode, kompetansekrav til ledelse og det statsråden kaller folk med kjerneoppgaver – det er litt uklart hva som egentlig ligger i det – at man ser mer etter fosterfamilier i nær familie, og at man prøver å redusere konfliktnivået.

Statsråden sier helt riktig at det må være et mål at man opplever barnevernet som en samarbeidspartner og hjelp. Dessverre er realiteten for svært mange langt unna dette. Særlig i minoritetsmiljøer oppfattes barnevernet som noe veldig skremmende, noe som folk prøver å holde seg langt unna i stedet for å se på det som en hjelp. Dessverre er det gode grunner til at det er slik. Det er såpass mange alvorlige saker hvor man ikke har prøvd å senke konfliktnivået, hvor man ikke har prøvd å finne gode, praktiske løsninger, hvor man i for stor grad har brukt omsorgsovertakelse, og i særdeleshet i for stor grad har brukt akuttvedtak, og hvor rettssikkerheten har vært fraværende.

Som representanten Henriksen sa, er det å bli fratatt et barn noe av det mest inngripende man kan gjøre mot en familie. Det er for de fleste, vil jeg tro, verre enn å bli fratatt en bil eller en annen eiendel. Men rettssikkerheten hvis man blir fratatt en bil, er langt større enn rettssikkerheten hvis man blir fratatt et barn. Det er jo mildt sagt et paradoks.

Statsråden sier at han vil redusere konfliktnivået, men samtidig sier han at han vil ta EMD-dommene inn til storkammer. Er det ikke en veldig merkelig tilnærming til å ta ned konfliktnivået å utsette dem som har stått i disse sakene i mange år, for en ny runde? Og er detaljene i dette så utrolig viktige? Burde man ikke bare bøye hodet og si: Her har faktisk klagerne et godt poeng

– riktig eller uriktig – la oss skjerpe systemet, la oss lytte til EMD, og la oss rette opp feil og mangler.

Nå får man en sjanse i dag til å stemme over sju forslag som vi har fremmet. Jeg er særdeles spent på om Fremskrittspartiet gjør sine ord til handling i dag og bidrar til flertall for saker som de iallfall i ord har vært veldig for.

Nå har man snakket mye om byrådet i Bergen og byrådet i Oslo. Her har vi en sjanse til at Stortinget i Norge bl.a. kan vedta at det skal nedsettes et ekspertutvalg som skal se på rettssikkerheten, og ikke minst også f.eks. at sakkyndige skal være under fylkesnemnda og ikke under barnevernet, og en rekke andre ting, som jeg vil tro det er flertall for i denne salen, hvis man gjør ord til handling, og det bør vi absolutt gjøre.

Himanshu Gulati (FrP) [12:46:00]: Jeg vil også begynne med å takke statsråden for redegjørelsen på et viktig felt, og jeg vil også berømme det arbeidet som er gjort både i barnevernet og i andre viktige etater i denne krevende pandemisituasjonen som vi har stått i den siste tiden.

Makten til å ta fra noen barnet deres representerer kanskje den mest inngripende makten som staten besitter. Derfor er det viktig at tiltak i barnevernet gjøres på en så faglig korrekt, juridisk presis, etisk holdbar og samfunnsmessig ideell måte som mulig. De som forvalter denne makten på vegne av oss andre, bærer et tungt ansvar, noe også vi som lovgivere og kontrollorgan gjør i slike saker.

Man kommer heller ikke bort fra at det i barnevernet som i andre sektorer ofte er slik at de gode eksemplene og sakene sjelden framheves, mens oppmerksomheten rettes mot der det begås feil. Men det er likevel vanskelig å komme seg bort fra at barnevernet i Norge har flere store utfordringer. Det at Norge gjentatte ganger er felt i Den europeiske menneskerettsdomstolen, er noe man er nødt til å ta inn over seg i den videre utformingen av barnevernet. Dette krever en systematisk opprydding for å hindre flere eksempler på at foreldre fratas sine barn og retten til familie krenkes på et ukorrekt grunnlag.

Statsråden viste i sitt svar til at det i alle sakene der EMD har funnet at det har skjedd krenkelser i Norge, er blitt vist til svakheter ved barnevernets eller domstolens konkrete beslutningsgrunnlag eller begrunnelse, og at det ikke er de norske lovene i seg selv som strider mot EMK. Når man får så mange saker hvor praktiseringen av tiltakene er i strid med lovverket, gir det likevel grunn til bekymring, og dette må følges opp med det største alvor videre.

Flere har fra denne talerstolen i dag nevnt rapporten som kom tidligere denne uken, hvor det kommer

fram at barnevernet bl.a. har vært med og støttet og betalt for reiser til utlandet, som kan ha endt med at barn og unge har havnet på koranskoler. Over 400 barn og unge er de siste to årene blitt sendt til utlandet mot sin vilje. Mange medier, spesielt NRK, har gjort en utrolig god jobb med å avsløre hva slags vold, tortur og oppførsel som skjer på disse skolene. De som er på disse skole-ene, utsettes for overgrep som vi ikke kan akseptere. Det er derfor fullstendig uakseptabelt hvis det viser seg at barnevernet har vært involvert i og støttet noen av disse reisene. Her må det ryddes opp. Man må gjennomgå disse sakene og finne ut hva som har skjedd, og sørge for at dette ikke gjentar seg. Staten, myndighetene, skal være de som beskytter disse barna og hjelper dem ut av den type elendighet, og de skal ikke bidra til at flere havner i den type elendighet.

Silje Hjemdal (FrP) [12:49:12]: For Fremskrittspartiet er det viktig å understreke et poeng vi er litt uenig med statsråden i, og det gjelder selvfølgelig bruken av private. Statsråden mener at ideelle aktører skal prioriteres framfor kommersielle. Jeg må jo som FrP-er få lov til å si at det virker som om det er noen ideologiske skygger på her. For oss er det aller, aller viktigste at barn faktisk får hjelp, og at de får et godt tilbud der det er tilbud. Vi kunne jo tenke oss en situasjon som den vi har stått i nå som nasjon, dersom alle de private aktørene ikke hadde vært til stede. Det hadde gått ut over mange barn.

Det er bra at statsråden anerkjenner at de private aktørene er viktige bidragsyttere, men jeg må si at jeg er litt skeptisk til den tonen som ble tatt i redegjørelsen, og jeg kan i hvert fall varsle nå at Fremskrittspartiet kommer til å være veldig observant med hensyn til det forslaget som eventuelt kommer ut av dette senere. For oss er det ikke viktig hva slags uniform du har, hva som står på skiltet ditt eller på lønningsslippen. Det som er viktig for oss, er at barn får hjelp.

Så må jeg komme litt inn på de forslagene som har blitt diskutert fra talerstolen i dag. Jeg synes det er bra at Senterpartiet har tatt et initiativ i Dokument 8-forslaget sitt, som vi etter all sannsynlighet skal behandle til høsten, og jeg er i hvert fall åpen for å se på det med friske øyne og se på hvordan man skal gå videre i den diskusjonen.

Jeg synes imidlertid det er en litt merkelig tilnærming fra representanten Trond Giske når han står og sier fra talerstolen her at vi i dag har en unik mulighet til å støtte ting vi er for. Ja, vi i Fremskrittspartiet stemmer for det vi er for, og så stemmer vi imot det vi er imot. Men jeg har et lite problem når syv ganske omfattende forslag fremmes løst i salen samme dag som vi har debatten. Det er noe med faktisk å gå grundig gjennom for-

slagene og hva de vil innebære. Jeg skal helt ærlig innrømme at fra Fremskrittspartiets side har det absolutt vært vurdert å støtte forslag nr. 7, men jeg synes fremdeles det er en del ting her som er uavklart. I ytterste konsekvens kan faktisk en støtte til det innebære at ny barnevernslov vil kunne bli skjøvet ut i tid. Så jeg håper statsråden kan si litt mer om det forslaget.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:52:39]: I hovedinnlegget ble det naturlig nok pekt en del på det som er utfordrende med barnevernet, men jeg vil ta opp tråden der min kollega fra Fremskrittspartiet nå pekte på ideelle versus kommersielle og private aktører. Den seansen i redegjørelsen til ministeren var jeg veldig glad for, for vi har jo etterlyst at regjeringen skal få litt fart på tiltak i tråd med det anmodningsvedtaket som Stortinget har gjort om at ideelle aktører skal fases inn til fordel for kommersielle. Så her skjer det litt – og det er gledelig. Det kan sikkert skje mer etter hvert, og det skal vi følge nøye med på.

Så er det et annet moment jeg har lyst til å snakke litt om. Vi blir av og til kritisert, vi stortingsrepresentanter, for at vi drar på komitéreiser til utlandet. Hva gjør vi egentlig der? Vi var i USA i fjor, og da var vi i Washington og besøkte barnevernet i en bydel der. Det har satt store spor hos meg og har gjort at jeg har brukt mye energi på å oppsøke fosterfamilier og fosterbarn, og jeg har også snakket med Fosterhjemsforeningen. For der vi var på besøk, var de så fornøyd med at fosterhjem og fosterbarn endelig hadde blitt regulert i loven. Det ga så mange rettigheter at det ble mye mer attraktivt å være gode fosterhjem, og det gjorde jobben mye enklere for dem som jobbet med denne problematikken.

Enn så lenge har vi ikke kommet dit i Norge at vi har regulert fosterhjem og fosterbarn. Det synes jeg er en svakhet. Jeg tror noe av grunnen til det er at man kanskje ikke har fått jobbet nok med hvilken påvirkning måten man organiserer fosterhjem på, har på veldig mange andre områder i barnevernet. Ett av målene jeg ønsker å oppnå med dette forslaget om et uavhengig granskningsutvalg, er at man skal få se litt mer på helheten. Ministeren snakket om at det er klart at hans folk i departementet – altså direktoratet – ser ting i helhet. Men det vi trenger, er noe som også representanten Hjemdal var inne på, nemlig friske øyne og uavhengige øyne til å se helheten og sammenhengen.

I forlengelsen av det, selv om vi fremmer et forslag om en stor kommisjon, kommer vi nå til å støtte forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet, fordi det er et veldig avgrenset forslag som handler om rettssikkerheten og det å ta dommene vi har fått i Menneskerettighetsdomstolen, på alvor. Vi støtter også forslag nr. 6 og regjeringens forslag.

Camilla Sørensen Eidsvold (SV) [12:56:05]: SV støtter alle forslagene fra Arbeiderpartiet bortsett fra forslag nr. 6. Medvirkning er særskilt viktig, men SV er veldig opptatt av at det skal være med virkning. De barn og unge som det gjelder, har ikke evaluert denne brukermedvirkningen, og derfor ønsker ikke SV å støtte dette forslaget nå, men vi ønsker at barn og unge det gjelder, skal få lov til å mene noe først.

SV støtter også forslaget fra Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet om å sikre at ny barnelov er i tråd med FNs barnekonvensjon.

Det er bekymringsfullt at Norge blir dømt i EMD. Dette må vi ta til etterretning og sette oss ned og se hva vi kan lære av, og hvordan vi kan sørge for det domstolen påpeker. Men det er veldig viktig at en nå jobber med å løfte statusen og trygge den viktige jobben barnevernet gjør – ikke for Norges omdømmes skyld, men for disse barna som trenger oss aller, aller mest.

Vi trenger ikke bare tiltak, vedtak, tilrettelegging, fosterforeldre, men så mye mer. Vi trenger alle oss fordi det er en grunn til at vi er flere mennesker på jorden. Vi må også bedre veiledningen og den økonomiske sikkerheten – som Senterpartiets representant Åslaug Sem-Jacobsen tok opp – når det gjelder fosterfamilier. De er ofte overlatt til seg selv i situasjoner, med tanker disse barna har og ikke har, som de aldri har vært forberedt på. Det er knapt om ressursene i barnevernet, og mange har nok et lettet hjerte når de får plassert et barn som trenger det aller mest, hos noen som kan ta vare på det, og så glemmer man resten av hva det vil si å ha kunnskap og veiledning. De er en av de viktigste ressursene vi har, de jobber 24 timer i døgnet 7 dager i uken, men jeg kan understreke at det er verdt det. For disse vakre, sterke løvetannbarna er det verdt det.

Trond Giske (A) [12:59:01]: Jeg er helt enig med Fremskrittspartiet i at vi skulle hatt en grundigere behandling. Det er derfor Arbeiderpartiet har insistert på at vi burde fått en melding, fått en sak i komiteen og fått behandlet dette på en ordentlig måte.

Når regjeringen velger redegjørelse som form, er det bare nå i debatten om redegjørelsen vi har mulighet til å fremme forslag. Det er jo så raskt det kan la seg gjøre, og den saksbehandlingen behandlingsmåten legger til rette for. Men jeg er jo glad for at representanten Hjemdal sier at man skal stemme for det man er for, og mot det man er mot. Jeg håper virkelig at Fremskrittspartiet er for at man f.eks. har en annenhåndsvurdering av akuttvedtak, men vi får se på stemmegivningen om man er for eller mot – om man er for eller mot at det er fylkesnemndene som administrerer og organiserer sakkynndigvurderinger, sånn at dette ikke blir partsinnlegg,

men faktisk er en del av en objektiv saksbehandling, og ikke minst at man får et ekspertutvalg.

Jeg må si jeg har veldig liten forståelse for at disse vedtakene, hvor vi legger føringer for hva regjeringen skal komme til Stortinget med, bidrar til en forsinkelse. Det som virkelig vil bidra til en forsinkelse, er at regjeringen kommer med forslag våren 2021, som det varsles om i redegjørelsen, og som går stikk imot det stortingsflertallet ønsker seg. Da kan vi risikere at alt blir utsatt, at man må sende nye ting på høring, og at man må sette andre ting i utredning.

Dette vil jo være en tilrettelegging av at det regjeringen legger fram, er i overensstemmelse med det Fremskrittspartiet eventuelt mener i handling, ikke bare i ord. Det har jo blitt sånn at man nå skal mene alt mulig om Nord-Norgebane og andre ting der det ikke hører hjemme, som f.eks. i Nasjonal transportplan. Så skal man fremme forslag i media og ha symbolvedtak her. Her har man en sjanse til helt konkret å legge føringer for regjeringen, og da får Fremskrittspartiet la handling følge ord.

Men det er en annen måte å gjøre det på, og det er en veldig vanlig måte: Hvis forslag fremmes i salen og statsråden sier at han vil følge opp dette, gjøres forslagene om til oversendelsesforslag. Det er fullt mulig for statsråd Ropstad nå å gå opp og si: Ja, vi vil la eksperter se på saksbehandlingen og rettssikkerheten i tråd med EMD-dommene, ja, vi vil sørge for en annenhåndsvurdering av akuttvedtak, ja, vi vil la fylkesnemndene administrere og organisere sakkyndigordningene.

Dessverre er inntrykket at saksbehandlerne i barnevernet er like fortvilte som oss i Stortinget over at embetsverk, ledelse og etat er mer opptatt av å forsvare at alt er gjort riktig og beskytte sine interesser enn av å ta dette sakskomplekset på det alvor det fortjener.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:02:18]: Jeg prøvde å gå gjennom de aller fleste forslagene i mitt innlegg i stad, og som jeg sa da, er det tvert imot sånn at veldig mye av det Arbeiderpartiet foreslår, langt på vei er tatt ut av det som har vært på høring. Så veldig mye av dette følges opp. Min tydelige beskjed til Stortinget når det gjelder mange av disse punktene, også der det er krevende dilemmaer, er derfor at jeg mener at de utredningene som er på gang, og det som ligger der, bør følges opp på en grundig måte før en trekker konklusjonene på alle punktene. Derfor mener jeg at selv om det er mye bra her, er det veldig mye av det som også følges opp, og som jeg kommer til å komme tilbake til Stortinget med.

Når det gjelder forslag nr. 7, som representanten Hjemdal utfordret meg på, og som også representanten Giske på slutten utfordret meg på, kan jeg svare tydelig:

Ja, jeg vil la eksperter se på det. Som jeg sa i mitt innlegg: For det første har Høyesterett tolket tre av dommene. Det gir oss et viktig læringsgrunnlag, og jeg skal sende det ut til de ulike kommunene, slik at de også skal kunne følge opp. For det andre er det slik at EMD har tatt opp én sak til behandling i storkammer, og vi varsler også at vi anmoder om storkammerbehandling av to. Det betyr at det er utvikling på feltet, så det å la ekspertgrupper settes ned og se på dette uavhengig av at det faktisk skjer en utvikling, mener jeg vil være feil.

Det som er kanskje vel så viktig, og det som gjør at det er eksperter som ser på det, er at vi bruker Norges institusjon for menneskerettigheter og Universitetet i Bergen for å følge opp de ulike dommene og se mer på de menneskerettslige forpliktelsene, slik at vi i arbeidet med ny lov faktisk kan svare dette ut på en best mulig måte. Da er det som representanten Hjemdal sier: Hvis en skal vente på et ekspertutvalg for å se på dette, for å ta dette inn i barnevernsloven, kommer ikke barnevernsloven våren 2021. Men dette skal vi følge opp på en god måte.

Jeg reagerte vel så mye på det representanten Trond Giske sa knyttet til at vi anmoder om storkammerbehandling. Hvis det er sånn at vi ikke skal be om storkammerbehandling av saker vi er uenig i, fordi vi mener at det utfordrer barnets beste, mener jeg oppriktig talt at jeg som barneminister ikke gjør jobben min. Det er jo det som er selve grunnlaget. Vi har altså en rekke dommer som ligger på vent, og hvis prinsippene om barns beste viskes ut, vil det få alvorlige konsekvenser for norsk barnevern – og ikke nødvendigvis bare norsk, men kanskje mer enn det. Derfor mener jeg at Arbeiderpartiet må avklare om det er sånn at de mener at det er feil å anke disse dommene.

Det er ikke nødvendigvis sånn at det trenger å være et motsetningsforhold mellom barns beste og forholdet til de biologiske foreldrene. Som vi har vært inne på og vært tydelige på, mener vi at foreldrene i utgangspunktet er de beste omsorgspersonene, men hvis det ikke er til barns beste at de er hos dem, skal de få hjelp, og så skal vi jobbe det vi kan for å tilbakeføre dem til de biologiske foreldrene.

Dette mener jeg er en viktig del av min jobb, nettopp for å stå opp for barnets beste.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [13:05:39]: Jeg vil knytte noen kommentarer til dette med kommisjon som representanten Åslaug Sem-Jacobsen har tatt opp. Jeg skal love at jeg skal gå gjennom og se på det. Men det jeg er opptatt av, er at vi må se framover og ikke bakover. Vi har vel egentlig nok rapporter og kanskje nok NOU-er om ting som har skjedd før. Nå er jeg opptatt av at vi må finne en innretning på hvordan vi kan se

framover. Så jeg mener at å ha store gjennomganger av barnevernet som helhet fra tid til annen er riktig, men jeg avventer rett og slett behandlingen i komiteen for å se hvordan vi kan utforme noe som vi alle kan synes er bra, for å si det sånn.

Så til dette med ekspertutvalg: Jeg mener faktisk at det er eksperter som nå sitter og vurderer den nye barnevernsloven. Bruddet i EMD gjelder menneskerettigheter; det er menneskerettighetene som er blitt prøvd i disse sakene, og når Norges institusjon for menneskerettigheter og det tunge miljøet i Bergen er med og utformer ny barnevernslov og ser på dette, tenker jeg at det er veldig godt ivare tatt, for de samme menneskene ville vel sitte i en ekspertkomité, som i grunnen er bakoverskuende. Jeg er opptatt av at vi ser framover.

I det momentet har vi kanskje ikke snakket så mye om dette med kompetansekrav og heving av både kompetanse og status for dem som jobber i barnevernet. Jeg har tro på nettopp det at kommunene årlig skal diskutere hvordan barnevernet er innrettet i sin kommune, hvor mange bekymringsmeldinger det er, hva slags kompetanse de har, hva de gjør for å sette av midler til forebygging i barnevernet, og hvordan de jobber med de miljøene som vi vet sliter – og vi vet det er sårbare barn. Jeg tror vi må begynne helt nederst, der hvor barna og familiene er, og det er i kommunene. Det er der vi faktisk kan hindre at vi får saker som blir omsorgsoverdragelser.

Jeg har lyst til å nevne Kongsberg kommune som et veldig godt eksempel. Der har man redusert antall omsorgsoverdragelser dramatisk, og det samme har man også fått til i Bærum kommune. Så det nytter å jobbe også i kommunene.

Kari Henriksen (A) [13:08:40]: Først vil jeg ta opp dette med kort tid. Opposisjonen inviterte statsråd Ropstad til å holde en redegjørelse i høst. Da kunne det ha vært en ordinær saksbehandling i komiteen. Det kunne det også ha vært denne gangen, hvis regjeringskollegaenes partifeller hadde fremmet det som forslag i komiteen. Det at vi har dårlig tid til å behandle disse forslagene, skyldes ene og alene regjeringspartiene.

Det er underlig, mener jeg, at ikke statsråd Ropstad, som sitter med det store ansvaret, der Barneombudet kritiserer regjeringa for manglende styring og sier det er en styringskrise i barnevernet, søker bredere flertall i Stortinget, sånn at statsråden og politikken kan få en bred dekning. Det er ikke denne regjeringa villig til. De skal ri sine egne kjepphester, og så tar de dem inn etter hvert når de kommer med sine egne forslag – vel å merke det de mener de kan jobbe videre med.

Hvis det er riktig som statsråd Ropstad sier, at alle disse forslagene jobbes det mer eller mindre med i regjeringa, ja da kan de bli oversendelsesforslag. Da får regjeringa god tid, de kan inkorporere det i de sakene de jobber med nå, og så kan de komme tilbake til Stortinget med de vurderingene som er nødvendige for at Stortinget skal fatte sine vedtak. Dette er en vegring i å ta inn over seg den alvorlige styringskrisen og systemkrisen som finnes i barnevernet, og det er beklagelig.

Når vi foreslår et eget utvalg for å se på EMD-sakene, er nettopp poenget vårt at det ikke er saken i seg selv som er krisen, men det er det som skjer fra barnevernet er i kontakt med familiene første gang, det som gjør at det skjærer seg i forløpet, og den prosessen som leder fram til de dommene, ikke bare i EMD, men også i norske rettssaler der barnevernet ikke får medhold. Det er ikke mange, men det er alvorlig inngripen i folks liv.

Det er nesten sånn at jeg blir fortvilet over at ikke den erkjennelsen når inn til statsråden. Statsråden er byråkrat på sitt aller verste når han står her og forsvarer systemet gang på gang og ikke er villig til å ta inn over seg – som han selv sier – gode forslag. Det samme sa han da vi hadde kvalitetsreformen i barnevernet. Vi fikk en lang utredning fra statsråd Ropstad om at det var gode forslag alt sammen, det var ikke noen kritikk mot et eneste forslag, men de jobber med det. Akkurat det samme sier han nå. Hvorfor kan vi ikke få en granskingskomisjon som ser på bredden i rettssikkerheten i barnevernet, og hvorfor kan ikke statsråd Ropstad si at dette er så alvorlig for de barna der ute og haster sånn at vi vil ta det med oss allerede fra i dag av?

Presidenten: Representanten Silje Hjemdal har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Silje Hjemdal (FrP) [13:11:54]: Jeg synes statsråden redegjorde veldig godt for hvorfor det kan være problematisk å støtte forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet, i dag. Jeg har tvilt meg fram til at Fremskrittspartiet ikke kommer til å støtte forslaget. Men la det være sagt: Det er med begrunnelse i det svaret som statsråden ga, at eksperter skal se på dette, at det er mye arbeid på feltet, og nettopp at det er en problematikk knyttet til å granske saker som er til behandling i et rettsløp. Noe som kan være vanskelig i en rettsstat noen ganger, er at vi må skille litt, men la meg understreke det: Fremskrittspartiet er villig til å se på EMD-sakene (presidenten klubber), men denne innretningen er ikke den rette i dag.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort

merknad, begrenset til 1 minutt – og presidenten understreker at 1 minutt er 1 minutt.

Kari Henriksen (A) [13:13:11]: Min replikk går til Fremskrittspartiet. Jeg registrerer at Fremskrittspartiet her er mer opptatt av innretninger og systematikk enn av innholdet i selve saken. Det tar jeg til etterretning.

Så har jeg bare lyst til å si når det gjelder f.eks. akuttvurdering, som statsråd Ropstad var inne på, som han ikke synes kan gjennomføres i barnevernet: Det er gjennomført i alle andre deler av tjenesteapparatet som har akuttvedtak. Politiet har det, de har en politijurist, og psykiatrien har det, de har en tutor. Så det er systemet statsråd Ropstad forsvarer, ikke de barna i barnevernet som faktisk har behov for at rettssikkerheten styrkes.

Dette er løsbart, og det er beklagelig å registrere at regjeringspartiene i denne saken virker å være mer opptatt av å fortsette det de selv mener er veldig bra, og ikke lytte til de kritiske innvendingene som kommer, og ta dem på alvor. Det er bare å ta til etterretning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Dermed er sakene på dagens kart ferdigdebattert. Stortinget tar nå pause, og i samsvar med den annonser-te dagsordenen vil det bli votering kl. 14.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 13.14.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 14.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går da først til votering over gjenstående saker på dagsorden nr. 85 fra tirsdag 26. mai, som er sakene nr. 14–25.

Votering i sak nr. 14, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Audun Lysbakken, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om å rette opp urettferdige helsekutt (Innst. 288 S (2019–2020), jf. Dokument 8:47 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt seks forslag. Det er

– forslagene nr. 1 og 2, fra Kjersti Toppe på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

– forslagene nr. 3–6, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslagene nr. 3–6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i gratis fysioterapi for brannskadde, folk med utviklingshemming, amputerte og alle de andre gruppene som nå må betale for denne viktige behandlingen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å gjeninnføre et godt tilbud til eldre over 75 år om gratis tannhelsesjekk.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en løpende gransking av virkningene ABE-kuttene har for sykehusene landet over, og legge frem resultatene for Stortinget i den årlige stortingsmeldingen om kvalitet og pasientsikkerhet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere svekkelsen i ordningen for dekning av utgifter til tannregulering for barn og unge og sørge for at de tilbakeførte midlene brukes til å styrke ordningen for dem med reelle behov for kjeveortopedi.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.01.16)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:47 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Audun Lysbakken, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om å rette opp urettferdige helsekutt – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av opptrappingsplanen for habilitering

og rehabilitering 2017–2019, herunder konsekvensene av å utvikle diagnoselisten for fysioterapi, og informere Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skjerme sykehussektoren fra ABE-kutt.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voteringstavlene viste at det ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti var avgitt 45 stemmer for innstillingen og 44 stemmer for forslagene.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.58)

Terje Breivik (V) (frå salen): President! Eg stemte feil.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 46 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.58)

Votering i sak nr. 15, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken og Hege Haukeland Liadal om en opptrappingsplan for bemanning i eldreomsorgen og tiltak for å forebygge demenssykdom (Innst. 281 S (2019–2020), jf. Dokument 8:51 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 4 og 5, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 6, fra Tore Hagebakken på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 7, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 7, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til en ny tilskuddsordning for å opprette flere dagaktivitetstilbud for eldre i kommunene.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre tilskuddsordningen for dagtilbud for mennesker med demens.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 60 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.06)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en forpliktende opptrappingsplan for å styrke bemanningen og kompetansen i eldreomsorgen i kommunene.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for Stortinget for aktivitetstilbud for eldre.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 55 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.38)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:51 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken og Hege Haukeland Liadal om en opptrap-

pingsplan for bemanning i eldreomsorgen og tiltak for å forebygge demenssykdom – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en egen tilskuddsordning for stillinger som kan sikre økt tverrfaglig kompetanse og mer frivillighet ved norske sykehjem og i hjemmetjenesten.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med kommunene utarbeide en ordning med egne skjermingstilbud for særlig utagerende demenssyke.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke invitere ytterligere kommuner inn i prosjektet med statlig finansiering av kommunale helse- og omsorgstjenester.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 46 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.22)

Votering i sak nr. 16, debattert 26. mai 2020

Innstilling frå helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Kjersti Toppe, Bengt Fasteraune og Per Olaf Lundteigen om å leggje til rette for auka grunnbemanning og lågare vikarbruk i den kommunale helse- og omsorgstenesta (Innst. 267 S (2019–2020), jf. Dokument 8:73 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Nicholas Wilkinsson satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa, gjennom eit samarbeid med KS og arbeidstakarorganisasjonane, opprette eit nasjonalt program for auka grunnbemanning og rekruttering til den kommunale helse- og omsorgstenesta. Programmet må innehalde konkrete tiltak for å leggje til rette for lokalt forankra prosjekt for auka grunnbemanning og mindre vikarbruk i helse- og omsorgstenesta.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og innstillingen.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:73 S (2019–2020) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Kjersti Toppe, Bengt Fasteraune og Per Olaf Lundteigen om å leggje til rette for auka grunnbemanning og lågare vikarbruk i den kommunale helse- og omsorgstenesta – vert ikkje vedteke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 47 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.20)

Presidenten: I sak nr. 17 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 18, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i allmenngjøringsloven (innhenting av opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår) (Innst. 293 L (2019–2020), jf. Prop. 60 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Gisle Meininger Saudland satt frem et forslag på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av et objektivt juridisk og økonomisk medansvar for transportkjøpere/transportbestillere og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Det objektive ansvaret må inkludere medansvaret for at lønns- og arbeidsvilkårene i sektoren er oppfylt. Utredningen må videre inneholde en vurdering av behovet for et register med virksomheter som oppfyller kravene til å drive med transporttjenester etter modell av for eksempel Renholdsregisteret. Utredningen må også vurdere en avgrensning av oppdragsgivere som skal omfattes av medansvaret».

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 46 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.02)

Komiteen hadde innstilt Stortinget til å gjøre følgende vedtak:

A.

L o v

om endringer i allmenngjøringsloven (innhenting av opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår)

I

I lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Enhver som er underlagt tilsyn etter bestemmelsen skal, når Arbeidstilsynet krever det og uten hinder av taushetsplikt, fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Slike opplysninger *skal også fremlegges når Statens vegvesen krever det ved kontroll rettet mot virksomhet som driver transport på vei. Statens vegvesen kan uten hinder av taushetsplikt utlevere opplysninger innhentet på grunnlag av andre punktum til Arbeidstilsynet til bruk i Arbeidstilsynets tilsyn etter denne paragrafen.*

§ 11 fjerde ledd skal lyde:

Arbeidstilsynet kan kreve opplysninger som nevnt i tredje ledd fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikten som ellers gjelder. Arbeidstilsynet kan anmelde overtredelser til politiet.

§ 11 femte ledd skal lyde:

Petroleumstilsynet har innenfor sitt myndighetsområde tilsvarende tilsynsansvar og myndighet som nevnt i første til fjerde ledd.

Nåværende § 11 fjerde til sjuende ledd blir femte til nytt åttende ledd.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide og legge frem for Stortinget forslag om at det skal pålegges juridisk, økonomisk og forsikringsmessig medansvar for oppdragsgiver ved kjøp av transporttjenester, i tillegg til det solidaransvaret som gjelder i alle bransjer hvor det er lovregulert minstelønn (allmenngjorte tariffavtaler).

II

Stortinget ber regjeringen utarbeide og legge frem for Stortinget forslag om at Statens Vegvesen skal gis håndhevsrett til å stanse kjøretøyer etter vedtak fra Arbeidstilsynet.

III

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om innføring av et objektivt juridisk og økonomisk medansvar for transportkjøpere/transportbestillere og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Det objektive ansvaret må inkludere medansvaret for at lønns- og arbeidsvilkårene i sektoren er oppfylt. Utredningen må videre inneholde en vurdering av innretningen av et register med virksomheter som oppfyller kravene til å drive med transporttjenester etter modell av for eksempel Renholdsregisteret. Utredningen må også vurdere en avgrensning av oppdragsgivere som skal omfattes av medansvaret.

IV

Stortinget ber regjeringen innføre begrensning for kabotasjekjøring for turbuss, slik at det ikke er mulig å utføre kabotasjekjøring mer enn syv dager per måned.

Presidenten: Det votes over B I, III og IV.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.52)

Presidenten: Det votes over B II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 19, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om Statens pensjonskasse, samordningsloven og enkelte andre lover (innfasing av nettberegnet ektefellepensjon) (Innst. 295 L (2019–2020), jf. Prop. 71 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i lov om Statens pensjonskasse, samordningsloven og enkelte andre lover (innfasing av nettberegnet ektefellepensjon)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 34 første ledd skal lyde:

Det ytes enke- og enkemannspensjon til gjenlevende ektefelle etter denne paragrafen når:

- a) medlemmet døde før 1. januar 2001,
- b) medlemmet døde mellom 1. januar 2001 og 1. februar 2010 og gjenlevende er enke eller enkemann etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976, og ellers når gjenlevende er født før 1. juli 1950 og avdøde ble medlem før 1. juli 2000, eller
- c) medlemmet døde etter 31. januar 2010 og gjenlevende er født før 1. januar 1955 og avdøde ble medlem første gang før 1. oktober 1976 og ekteskapet ble inngått før 1. januar 2010, og ellers når gjenlevende er født før 1. juli 1950 og avdøde ble medlem før 1. juli 2000.

§ 34 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem som ble medlem første gang før 1. oktober 1976, og heller ikke for annen gjenlevende ektefelle etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976 for tjenestetid opptjent etter 31. desember 1993.

Någjeldende fjerde punktum blir tredje punktum.

§ 34 fjerde ledd skal lyde:

Gjenlevende ektefelle som er født i 1954 eller senere, og som omfattes av paragrafen her, skal fra måneden etter fylte 67 år helt eller delvis få enke- eller enkemannspensjonen beregnet etter § 33. Andelen av pensjonen som beregnes etter § 33, skal tilsvare andelen alderspensjon som gjenlevende vil motta etter folketrygdloven kapittel 20. For den delen av pensjonen som er ikke-behovsprøvd etter tredje ledd andre punktum, skal enke- eller enke-

mannspensjonen beregnet etter § 33 utgjøre 27 prosent av pensjonsgrunnlaget i stedet for 9 prosent.

Någjeldende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd skal lyde:

Det ytes enke- og enkemannspensjon til gjenlevende ektefelle etter denne paragrafen når:

- a) medlemmet døde før 1. januar 2001,
- b) medlemmet døde mellom 1. januar 2001 og 1. februar 2010 og gjenlevende er enke eller enkemann etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976, og ellers når gjenlevende er født før 1. juli 1950 og avdøde ble medlem før 1. juli 2000, eller
- c) medlemmet døde etter 31. januar 2010 og gjenlevende er født før 1. januar 1955 og avdøde ble medlem første gang før 1. oktober 1976 og ekteskapet ble inngått før 1. januar 2010, og ellers når gjenlevende er født før 1. juli 1950 og avdøde ble medlem før 1. juli 2000.

§ 17 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem som ble medlem første gang før 1. oktober 1976, og heller ikke for annen gjenlevende ektefelle etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976 for tjenestetid opptjent etter 31. desember 1993.

Någjeldende fjerde punktum blir tredje punktum.

§ 17 fjerde ledd skal lyde:

Gjenlevende ektefelle som er født i 1954 eller senere, og som omfattes av paragrafen her, skal fra måneden etter fylte 67 år helt eller delvis få enke- eller enkemannspensjonen beregnet etter § 16. Andelen av pensjonen som beregnes etter § 16, skal tilsvare andelen alderspensjon som gjenlevende vil motta etter folketrygdloven kapittel 20. For den delen av pensjonen som er ikke-behovsprøvd etter tredje ledd andre punktum, skal enke- eller enkemannspensjonen beregnet etter § 16 utgjøre 27 prosent av pensjonsgrunnlaget i stedet for 9 prosent.

Någjeldende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

III

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 3 andre ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

Første og andre punktum gjelder tilsvarende for den delen av enke- eller enkemannspensjonen som er beregnet som henholdsvis bruttopensjon og nettopensjon etter lov om Statens pensjonskasse § 34 fjerde ledd. Første til tredje punktum gjelder tilsvarende for brutto- og nettopensjoner fra andre tjenestepensjonsordninger.

§ 10 første punktum skal lyde:

Uførepensjon som omfattes av § 3 tredje ledd første og tredje punktum og alderspensjon, skal samordnes etter tilsvarende regler som gjelder for to eller flere alderspensjoner etter § 7.

IV

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer:

§ 19 a første ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Se likevel overgangsregler i § 19 b. Ektefelle etter sykepleier med minst tre års samlet tjenestetid og rett til oppsatt alderspensjon har rett til oppsatt ektefellepensjon.

§ 19 b første ledd skal lyde:

Det ytes enke- og enkemannspensjon til gjenlevende ektefelle etter denne paragrafen når:

- a) medlemmet døde før 1. januar 2001,
- b) medlemmet døde mellom 1. januar 2001 og 1. februar 2010 og gjenlevende er enke eller enkemann etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976, og ellers når gjenlevende er født før 1. juli 1950 og avdøde ble medlem før 1. juli 2000, eller
- c) medlemmet døde etter 31. januar 2010 og gjenlevende er født før 1. januar 1955 og avdøde ble medlem første gang før 1. oktober 1976 og ekteskapet ble inngått før 1. januar 2010, og ellers når gjenlevende er født før 1. juli 1950 og avdøde ble medlem før 1. juli 2000.

§ 19 b nytt fjerde ledd skal lyde:

Gjenlevende ektefelle som er født i 1954 eller senere, og som omfattes av paragrafen her, skal fra måneden etter fylte 67 år helt eller delvis få enke- eller enkemannspensjonen beregnet etter § 19 a. Andelen av pensjonen som beregnes etter § 19 a, skal tilsvare andelen alderspensjon som gjenlevende vil motta etter folketrygdloven kapittel 20. For den delen av pensjonen som er ikke-behovsprøvd etter § 20 første ledd andre punktum, skal enke- eller enkemannspensjonen beregnet etter § 19 a utgjøre 27 prosent av pensjonsgrunnlaget i stedet for 9 prosent.

§ 20 første ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem som ble medlem første gang før 1. oktober 1976, og heller ikke for annen gjenlevende ekte-

felle etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976 for tjenestetid opptjent etter 31. desember 1993.

Någjeldende § 20 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 20 første ledd bokstav a andre og tredje ledd skal lyde:

Har den gjenlevende ektefellen alderspensjon, skal pensjonene ikke overstige et beløp som svarer til 60 prosent av summen av den gjenlevendes og den avdødes alderspensjoner. Avdødes alderspensjon regnes av samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som er lagt til grunn for enke- eller enkemannspensjonen. Det overskytende beløpet skal gå til fradrag i enke- eller enkemannspensjonen.

Har den gjenlevende ektefellen midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, skal enke- eller enkemannspensjonen utgjøre det beløpet som framkommer etter bokstav a annet ledd når en benytter en beregnet alderspensjon for den gjenlevende ektefellen med samme pensjonsgrunnlag og tjenestetid som den midlertidige uførepensjonen eller uførepensjonen. Dersom den midlertidige uførepensjonen eller uførepensjonen er gradert, skal den beregnede alderspensjonen graderes tilsvarende.

V

Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 87 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.19)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 86 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.58)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 20, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbekk, Freddy André Øvstegård og Karin Andersen om tydeliggjøring av folketrygdlovens regler og forpliktelser

til internasjonale avtaler (Innst. 292 S (2019–2020), jf. Dokument 8:80 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om lovrevisjoner som tydeliggjør EØS-reglenes og andre internasjonale forpliktelsers betydning for bestemmelser i folketrygdloven.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 45 stemmer for innstillingen og 43 stemmer imot.
(Voteringsutskrift kl. 14.10.37)

Ove Trellevik (H) (frå salen): President! Eg stemte feil.

Presidenten: Da flere representanter har stemt feil, tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.11.04)

Votering i sak nr. 21, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2019 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer (Innst. 291 S (2019–2020), jf. Meld. St. 21 (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Meld. St. 21 (2019–2020) – Årsmelding 2019 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 22, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriavtalar for 2020 og fisket etter avtalane i 2018 og 2019 (Innst. 299 S (2019–2020), jf. Meld. St. 13 (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Meld. St. 13 (2019–2020) – Noregs fiskeriavtalar for 2020 og fisket etter avtalane i 2018 og 2019 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 23, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Jon Engen-Helgheim, Kari Kjønaas Kjos, Åshild Bruun-Gundersen, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Silje Hjemdal, Tor André Johnsen, Bård Hoksrud og Bengt Rune Strifeldt om å avvikle fylkeskommunen for å kutte byråkrati og bringe tjenestene nærmere innbyggerne (Innst. 277 S (2019–2020), jf. Dokument 8:61 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Helge André Njåstad satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en prosess for å avvikle fylkeskommunen som forvaltningsnivå.»

Det vateres alternativt mellom dette forslaget og innstillingen.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:61 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Jon Engen-Helgheim, Kari Kjønaas Kjos, Åshild Bruun-Gundersen, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Silje Hjemdal, Tor André Johnsen, Bård Hoksrud og Bengt Rune Strifeldt om å avvikle fylkeskommunen for å kutte byråkrati og bringe tjenestene nærmere innbyggerne – vedtas ikke.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 73 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.32)

Voting i sak nr. 24, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige endringer for å kunne oppløse tvangssammenslåtte fylkeskommuner (Innst. 278 S (2019–2020), jf. Dokument 8:46 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Heidi Greni satt frem to forslag på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette slik at de fylkeskommuner som ønsker å reversere tvangssammenslåingene raskt, får mulighet til å avholde nyvalg til fylkestingene samtidig med stortingsvalget i 2021.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å kompensere fullt ut utgiftene fylkeskommunene har pådratt seg i forbindelse med tvangssammenslåingene, herunder utgifter som påløper i forbindelse med en eventuell oppheving av tvangsvedtakene. Dette må skje uten å kutte i rammeoverføringene til kommuner og fylkeskommuner.»

Det votes over alternativt mellom disse forslagene og innstillingen.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:46 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige endringer for å kunne oppløse tvangssammenslåtte fylkeskommuner – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voting:

Ved alternativ voting mellom komiteens innstilling og forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 72 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.27)

Voting i sak nr. 25, debattert 26. mai 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Audun Lysbakken om å evakuere barn og sårbare flyktninger fra Hellas til Norge og å støtte og bidra til den humanitære løsningen varslet av den tyske regjeringen og Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om solidaritet med Hellas og hjelp til barn som er i flyktningleirer (Innst. 298 S (2019–2020), jf. Dokument 8:85 S (2019–2020) og Dokument 8:86 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 13 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Masud Gharahkhani på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Masud Gharahkhani på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 5, fra Heidi Greni på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 6–11, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 12 og 13, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt

Det votes over forslag nr. 13, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilby Hellas avlastning gjennom å ta imot enslige mindreårige asylsøkere og barnefamilier fra flyktningleirene.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Voting:

Forslaget fra Rødt ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for et europeisk samarbeid som avlastar Hellas ved å fordele flyktninger til andre land.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Voting:

Forslaget fra Rødt ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.41)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 6–11, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge slutter seg til det tyske initiativet om evakuering av sårbare og barn fra flyktningleirer i Hellas nå.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med UNHCR og Hellas velge ut hvem som fyller sårbarhetskriterier (blant annet alder og sykdom) som UNHCR og Hellas sammen har satt opp.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen si ja til å evakuere totalt 1500 enslige mindreårige og andre sårbare asylsøkere fra Moria og andre flyktningleirer i Hellas, og at minst 500 av disse evakueres så raskt det er mulig.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte unntaksklausulen i Dublin-forordningen overfor Hellas, slik at ingen søkere blir returnert dit.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å forsvare flyktningkonvensjonen og FNs menneskerettighetserklæring av 1948 artikkel 14, som fastslår retten til å søke asyl.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i det internasjonale arbeidet for fred i Syria arbeide for å inkludere kurdiske selvstyremyndigheter i fredssamtalene, herunder den pågående grunnlovprosessen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.00)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Norge innenfor årets kvote på 3 000 flyktninger kan ta imot noen av de mest sårbare barna fra leirer i Hellas, under følgende forutsetninger:

– En bredde av europeiske land enes om en avtale for mottak. Fordeling beregnes etter folketall i mottakslandene.

– Norge mottar en anmodning fra Hellas om å bidra til relokalisering.

– Norge tar imot enslige mindreårige under 15 år uten omsorgspersoner i leirene, fortrinnsvis jenter.

– Norge går i dialog med FN for å vurdere hvem som er de mest sårbare innenfor denne gruppen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 78 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.18)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ved en økning av antall kvoteflyktninger i 2020 om raskt å gå i dialog med FN for å vurdere hvem som er de mest sårbare vi skal prioritere å hente til Norge, og hvordan dette kan inkludere de mest sårbare med beskyttelsesbehov fra Hellas.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.36)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig med et forslag til endringer i statsbudsjettet for 2020, slik at Norge øker antallet kvoteflyktninger for 2020 fra 3 000 til 3 500.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt gå i dialog med FN for å finne løsninger og iverksette en plan for uttak av kvoteflyktninger for 2020.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarlig fremlegge og iverksette en konkret plan for hva Norges internasjonale bidrag skal være for å etablere verdige og rettighetsbaserte mottaksforhold i transittland som Hellas. Dette innebærer kvalitetssikring av asylsaksbehandlingen, fri rettshjelp til sårbare grupper av asylsøkere, frivillig assistert retur og reintegrering av sårbare grupper.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 55 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.56)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:85 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Audun Lysbakken om å evakuere barn og sårbare flyktninger fra Hellas til Norge og å støtte og bidra til den humanitære løsningen varslet av den tyske regjeringen – vedtas ikke.

II

Dokument 8:86 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om solidaritet med Hellas og hjelp til barn som er i flyktningleirer – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 46 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.22)

Presidenten: Stortinget går da videre til votering over sakene på dagens kart, dagsorden nr. 87.

Votering i sak nr. 1, debattert 28. mai 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2019 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag (Innst. 276 S (2019–2020), jf. Dokument 14 (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 14 (2019–2020) – Årsrapport for 2019 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2, debattert 28. mai 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl og Ole André Myhrvold om at prosessen med sammenslåing av domstoler i Østfold stilles i bero og settes i sammenheng med Domstolkommisjonens arbeid (Innst. 301 S (2019–2020), jf. Dokument 8:54 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en egen sak før sammenslåing av tingretter i Østfold og på Romerike eventuelt gjennomføres, og at sammenslåing av disse tingrettene stilles i bero frem til saken er behandlet.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.28)

Votering i sak nr. 3, debattert 28. mai 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Marit Knutsdatter Strand, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å lovfeste at det skal gjennomføres helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertakelser (Innst. 262 S (2019–2020), jf. Dokument 8:8 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at helsetjenesten følger opp barn på ordinær måte slik at alle sikres den helsehjelp, behandling og avklaring det enkelte barn har behov for når barnevernet oppretter en sak.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.11)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:8 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Marit Knutsdatter Strand, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å lovfeste at det skal gjennomføres helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertakelser – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste at det skal gjennomføres helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertakelser.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.58)

Votering i sak nr. 4, debattert 28. mai 2020

Debatt om barne- og familieministerens redegjørelse om situasjonen i barnevernet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 26. mai 2020)

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt sju forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kristin Ørmen Johnsen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2–7, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet

Det votes over forslagene nr. 2–5, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre kvalitetskrav for advokater som skal føre saker i barnevernet i samarbeid med advokatforeningen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå ankemulighetene i saker om omsorgsovertakelse og vurdere kriteriene for hvor ofte en sak kan ankes, i lys av barns beste.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en ordning der alle akuttvedtak underlegges en annenhåndsvurdering av en ytre instans.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre ordningen med sakkyndige i barnevernstjenesten slik at fylkesnemndene administrerer og organiserer sakkyndigordningen.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 55 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning for brukermedvirkning tilsvarende ordningen for brukermedvirkning i helseforetakene, for alle deler av barnevernstjenesten.»

Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 52 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal, med særskilt grunnlag i saker som er/har vært til behandling i Den europeiske menneskerettighetsdomstol, gjennomgå norsk barnevern med mål om å bedre rettssikkerheten i alle ledd av tjenesten.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at forslagene til ny barnevernlov og ny barnelov er i tråd med FNs barnekonvensjons prinsipper om barns rett til in-

formasjon, til å bli hørt, beslutninger til barnets beste og barns rett til privatliv.»

Kari Henriksen har bedt om ordet til en stemmeforklaring.

Kari Henriksen (A) [14:21:01]: Jeg har bare behov for å informere gruppa mi om at vi skal stemme for dette forslaget, selv om barns rettigheter er hjemlet i Grunnloven og Barnekonvensjonen ble inkorporert som norsk lov i 2003. Vi skal ikke stemme imot.

Presidenten: Presidenten har da grunn til å tro at samtlige partier støtter dette forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Presidenten foreslår at Redegjørelsen av barne- og familieministeren om situasjonen i barnevernet holdt i Stortingets møte den 26. mai 2020 vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Presidentens forslag ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 5 [14:21:53]

Referat

1.(354) Statsministerens kontor melder at

1. midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (Lovvedtak 100 (2019–2020))
2. midlertidig lov om endringer i helseberedskapsloven (endringer for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19) (Lovvedtak 99 (2019–2020))
3. lov om endringer i bilansvarslova (verkeområde, ansvarsgrense mv.) (Lovvedtak 82 (2019–2020))
4. midlertidig lov om tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19 mv. (Lovvedtak 96 (2019–2020))
5. lov om midlertidige endringer i utlendingsloven (tilpasninger som følge av utbruddet av covid-19) (Lovvedtak 93 (2019–2020))
6. midlertidig lov om endringer i straffegjennomføringsloven (tiltak for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19) (Lovvedtak 95 (2019–2020))

7. lov om midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) (Lovvedtak 92 (2019–2020))
 8. lov om endringer i friskolelova og utdanningsstøtteloven (Lovvedtak 97 (2019–2020))
 9. midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (Lovvedtak 98 (2019–2020))
 10. midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (Lovvedtak 94 (2019–2020))
 11. midlertidig lov om unntak fra krav til fysisk møte mv. i foretakslovgivningen for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (Lovvedtak 102 (2019–2020))
 12. midlertidig lov om billettering på ferje som følge av utbrudd av covid-19 (Lovvedtak 101 (2019–2020))
- er sanksjonert under 26. mai 2020

2. (355) Meddelelse fra statsministerens kontor, datert 26. mai 2020, om forskrifter fastsatt i medhold av koronaloven § 2
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (356) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen, Solfrid Lerbrekk, Camilla Sørensen Eidsvold, Arne Nævra, Kari Elisabeth Kaski og Katrine Boel Gregussen om sterkere rettigheter og trygghet for familier med store omsorgsbehov og familier med barn med alvorlig sykdom og funksjonsnedsettelse (Dokument 8:117 S (2019–2020))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
4. (357) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Nicholas Wilkinson, Camilla Sørensen Eidsvold, Lars Haltbrekken, Katrine Boel Gregussen, Kari Elisabeth Kaski og Mona Fagerås om et reelt likestilt og universelt utformet samfunn (Dokument 8:118 S (2019–2020))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen, unntatt forslag 1 og 8, som foreslås behandlet etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav e (avvises).
5. (358) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Liv Signe Navarsete, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å nedsette et uavhengig granskningsutvalg for en helhetlig gjennomgang av barnevernet (Dokument 8:116 S (2019–2020))
6. (359) Midlertidige endringer i kontantstøtteloven og barnetrygdloven (unntak for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19) (Prop. 119 L (2019–2020))

Enst.: Nr. 5 og 6 sendes familie- og kulturkomiteen.

7. (360) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Kari Kjønås Kjos om tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet (Dokument 8:115 S (2019–2020))

Enst.: Sendes justiskomiteen.

8. (361) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2020 m.m.) (Prop. 118 S (2019–2020))

Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.23.

